

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben egy hónapra 1 kor., negyedévre 3, fél évre 6, egész évre 12 kor.
Vidéken: egy hónapra 1 kor., 20 fill., 1/4 évre 3 kor. 60 fill., 1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).

Felelős szerkesztő:

BARTÓK LAJOS.

Kiadótulajdonos:

WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármeleg-utca 11—13.

Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill.

Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint.

Az ötödik felvonás.

A képviselőház elékezett szép csendesen az ötödik felvonáshoz.

Ez a vég kezdete; semmiféle szabály, még a házszabály sem engedélyez a műnek annál több életet, mint a mennyi még ebbe az egybe, az ötödik felvonásba fér bele.

Ideje gondoskodnunk a méltó befejezésről. Ha ez a vég komoly, akkor hazafias históriával állunk szemben, a melyben a hősök dicső küzdelemben hullanak el. Elhullanak, de küldetésüket befejezték, az eszmét kivívták, céljokat elérték.

Vagy »finita la commedia«, és a vég nevésegesen kisszerű vala. Epigonok harcza, a kik hanyatt vágódtak Nagy Sándor kardjának emelgetésében. Oh, hiszen elbukik a nevéseges hős is, de míg az előbbieket megsiratjuk, az epigonok bukása könyezésig kaczagtat bennünket.

Nos, az utolsó fordulójába kezdő országgyűlés végét előre megjósoljuk. Ennek nem tapoznának, csak nevetnek kimulán, miután a születésén — fizettek! »Minden jó, ha a vége jó«, ebben az országgyűlésben csak az lehet jó, hogy vége van.

Hiszzen a közvélemény, ez a hatalmas bíráló, az egész ötödik felvonást törölni szeretne volna. Csalódott mindenki, a mikor a Házat az utolsó ülészakra összehívták, mert azt hitték, hogy inkább föloszlatják.

Mily erőszakolt tákolmány az egész, mily disztelen perspektívát nyújt egész lefolyása! Pályája kétféle és nem következetesen egy. Ez országgyűlés bűnből, korrupcióból állt elő. Származása maga a tisztatlanság, maga az erőszak; valóban a venalitás legodiózusabb átka alatt fogantatott.

Közben egyes tisztább elemekben fölébredt az erkölcsi érzet és akkor az országgyűlés önmaga ellen fordult! Harakirit csináltatott az őt, a

többséget létrehozott Bánffy-kormány. Előbb a tiszta mandátumu honatyák a Ház színe előtt vágták szemébe a máig sem ismert prevenienziájú megvesztegetést, pénzek összeharásolását; aztán a naiv ön-leleplezés sem hiányzott.

Hát jó, miután a tisztább és tiszta mandátumok birtokosai sem mentek el a végső következtetések levonásáig, mi sem feszegetjük tovább.

Csak azt kell beismernünk és pedig némi örömmel és elégtétellel, hogy e pillanattól kezdve a Ház erkölcsi képe, tevékenységének iránya, színvonala szerencsésen megfordult.

Jelszavá lett Széll kormányzása alatt a jog, törvény és igazság és a mi igen nagy dolog: megvalósult a tiszta választások eszméje.

Mert mi következik a tiszta választásokból?

Megnyilatkozik végre nemzetünknek sokáig lenyűgözött jobb szelleme. Saját képére teremt meg törvényhozását, át meg áthatja a jövő korszakát és ennek fejlődését.

Megszűnik a zsarolás, a vesztegetés, eltűnik a titkos pártkassza és nem bugygyannak föl többé ennek esetleg oly szennyes forrásai és nem képzelhető többé a közjó kárával, jogok tiprásával járó — Bánffy-féle terrorizmus föltámadása.

Eltűnnek a legrosszabb főispánok, a régi rendszernek ezen mocsárba plántált, veszedelmes belső korhadtsága oszlopai.

A kebel megkönnyülten lélegzik föl a megtisztult levegőben. Gond van arra, hogy a föld védelme ne maradjon háttérben a hazard spekuláció érdekei miatt.

És a mi fődolog, meg van teremtve a tisztességes parlamenti hangulat, a működés összhangja, deferencia a kormány becsületos célzatai iránt még az ellenzéki pártokon is, a mint azt a pártelvek megengedik, — viszont a kormány-

párt sem átalja a közjogi ellenzék korszerű elvi igazságait maga is hangoztatni, minő az önálló vámterület, a gazdasági különválás a bomlatag Ausztriától.

Megtörtént a nemzeti párt beolvadása. Széll Kálmánnak érdeme, hogy immár az aktív politikában is érvényesülhetnek eme nagyerejű, kitűnő politikusok. Következzék is be az ő pozitív ténykedésüknek korszaka. Javítsanak, teremtsenek s az ő tiszta hazafiságu jellemük, nagy tehetségük elől vonuljanak vissza oduikba a rossz, a tehetségtelen, a korrupt elemek.

Éppen a parlamenti idealizmus érdekében kívánjuk mindezeket. A tiszta választások alapján alakuljon meg végre az új Ház. Ez aztán korrekt törvényes ágyból születve, teljes erővel és hivatottsággal készítse elő s érje el mindazon vívmányokat, a melyekre a nemzetnek oly nagy szüksége van. Számítalan nagy feladat vár reá; ezek között van a gazdasági krízis megoldása, az Ausztriával való egyezmény megkötése és ezenkívül a politika és társadalom teljes regenerációja.

Csak ez lehet a hitelvesztett magyar parlamentárizmusnak is újjászületése.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A honatyák negyedfél havi vakáció után ma ültek ismét össze a Sándor-utcai palotában. A szeszzió utolsó felvonását fogják lemorzsolni. Ők maguk mondják, hogy dolguk kevés lesz, mert alig van néhány törvényjavaslat hátra s ez is olyan szembeszökően vitális érdekű, hogy törvényerőre emelkedésüket nem fogják hosszadalmas vitákkal késleltetni.

Ezeket kívül csak a költségvetés képez valamire való penzumot, de azt sem igen lehet nagy parlamenti hadakozások alapjává tenni, mert végre is tételei ugyanazok, mint az eddigi költségvetéseké s változás legfeljebb a számok utolsó jegyeiben fordul elő. Azonkívül a honatyáknak nem is igen áll érdekében, hogy az országot költségvetés nélkül ereszték bele az új választásokba s így ha a képviselőház január 1-éig nem lesz kész a költségvetéssel, annak

nem a rendkívüli érdeklődés, hanem az idő rövidsége lesz az oka.

A mai ülésnek különben nem volt kimagasló momentum. Rakovszky István és Széll Kálmán között volt csak egy kis parázs összekaszkodás az inkompatibilitási törvényjavaslat késése miatt. Az utolsó szó a miniszterelnöké volt, a ki férfiasan megvédte a javaslat előkészítésére kiküldött bizottságot Polónyi Gézával szemben is, úgy hogy a Ház nem fogja megsürgetni a javaslatot, hanem türelemmel megvárja, míg elébe terjesztik.

De hiszen a képviselők nem is azért jöttek össze, — már t. i. a kik összejöttek, mert nagyon kevesen voltak — hogy mindjárt az első ülésen tanácskozzanak. Inkább az iránt érdeklődtek, hogy ki hogyan áll a kerületében. Azért nem is bent a teremben, hanem a folyosókon mutatkozott némi nyüzsgés és élet. Ott pattant ki, hogy a választások nem májusban, hanem ősszel lesznek a jövő évben. Ezt sokan jó hírnek tartották, de a kik annak tartották, azokra a többiek sajnálkozással tekintettek, mert elárulták ezzel, hogy ügyük nem valami jól áll odahaza. Maga a hír különben még nem nyert megerősítést.

Az ülés lefolyása a következő volt:

Perozel Dezső elnök 11 óra tájban nyitotta meg az ülést. Egész sereg bejelentést tett. Bejelentette többek között, hogy a Ház a király születésnapja, nemkülönben nevenapja alkalmából szerencsekívánatait fejezte ki a trón előtt. Elparentálta Szilágyi József koronaórt, Mócsy Antal, Amon Ede és Jagócs János képviselőket. Bemutatta Török Gyula, Nagy Ferencz, Hertelendy Ferencz és Chabada József időközi választáson megválasztott képviselők megbízóleveleit és végül a miniszterelnök több átiratát, a melyek közül a kvótának királyi döntéssel történt megállapítására vonatkozó átirat keltett nagyobb érdeklődést.

Kossuth Ferencz arra kéri a Házat, hogy a királyi döntésre vonatkozó jelentés napirendre tűzessék (Helyeslés a szélső baloldalon.), hogy megvizsgálhassa a Ház, vajjon e döntés a törvényeknek megfelelő módon történt-e? (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

A Ház hozzájárul Kossuth Ferencz javaslatához.

Javaslatok és jelentések.

Széll Kálmán miniszterelnök: Tisztelt Ház! A konzuli illeték szabályozásáról szóló törvényjavaslatot van szerencsém a tisztelt Ház asztalára letenni. Kérem, méltóztassék ezt a javaslatot az igazságügyi bizottsághoz utasítani.

Van szerencsém ezenkívül a számszéknek jelentését az 1900-iki számadási év második negyedében történt tulkiadásokról és előirányzat nélküli kiadásokról a tisztelt Ház asztalára letenni, kérve, hogy azt a zárszámadási bizottsághoz utasítani méltóztassék.

A Ház így határoz.
Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) Van szerencsém ezennel a minisztérium nevében előterjeszteni egy jelentést a honvédség egy hadosztályának a galicziai hadgyakorlatokban való részvételét illetőleg. Kérem a t. Házat, méltóztassék ezen jelentést előzetes tanulmányozás és jelentéstétel végett a véderőbizottsághoz utasítani és kinyomatását és szétosztását elrendelni. (Nagy mozgás és zaj a szélső baloldalon.)

Polozner Jenő: Vád alá kell helyezni ezt a kormányt! (Zaj és nyugtalanság a szélső baloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Elnök: (Csenget.) Csendet kérek, t. Ház! (Halljuk! Halljuk!) A honvédelmi miniszternek a kormány nevében tett előterjesztése a véderő bizottsághoz utasítottatik.

A munkaprogramm.

Szell Kálmán miniszterelnök ezután előterjeszti a munkaprogrammot. Mindenekelőtt azoknak a törvényjavaslatoknak a napirendre tűzését indítványozza, amelyek a bizottsági tárgyaláson keresztülmentek. Ilyenek a birtokosok és gazdatisztek közötti jogviszonyok szabályozásáról, a megrendelések gyűjtésére vonatkozó módosításról szóló javaslatok. Időközben — előreláthatólag már szerdán — a pénzügyminiszter elő fogja terjeszteni a költségvetést, a melyet a pénzügyi bizottság azonnal tárgyalás alá fog venni.

Az alatt a többi, a Ház asztalán fekvő javaslatok hasonlóképpen le fognak a többi bizottságok által tárgyalatni és így azok is el lesznek intézhetők. Többek között az erdőmunkásokról szóló javaslat; a termelők és a dohánykertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló javaslat és a közérdekű öntözőcsatornák létesítéséről szóló javaslat. Ezek és az időközileg benyújtandó törvényjavaslatok a bizottság előkészítése után a legközelebbi időben fogják igénybe venni a Ház munkásságát.

Mire ezek a Házban le fognak tárgyalatni, előreláthatólag a pénzügyi bizottság is annyira halad munkájában, hogy a költségvetésről szóló jelentését elő fogja terjeszthetni. Ez a legközelebbi időre és pedig nemcsak napokra, hanem hetekre, sőt hónapokra is elegendő munkaprogramm, a mely a tisztelt Ház munkásságát teljesen igénybe fogja venni. (Elénk helyeslés a jobboldalon.)

Inkompatibilitás.

Rakovszky István kérdi, hogy mikor nyújtja be a miniszterelnök az inkompatibilitási javaslatot. A legutóbbi időben is látta ezen inkompatibilitási törvényhiányának következményét — lehet, hogy téved — egy kinevezésben, a melyről még a Házban bővebben fog szólni.

Szell Kálmán miniszterelnök **Rakovszky** kérdésére nem mondja éppen feleslegesnek, de nem szükséges. Kijelenti, hogy nincs szándékában az inkompatibilitási törvényjavaslatot készíltetni. De **Rakovszky** nem tud pikantéria nélkül beszélni s ezért czélzást tett egy kinevezésre, a mely szerinte összefüggésben van az inkompatibilitással. Nem adta elő az esetet, de ha előáll véle, majd megmondja róla véleményét. Azzal az igérettel foglalta el a kormányelnöki széket, hogy ennek az országgyűlésnek folyama alatt meglesz az inkompatibilitás törvénye. Az országgyűlést még nem oszlatták föl, igérete még beváltható. Be is fogja váltani. A bizottság csak készüljön el munkájával.

Polónyi Géza azt kívánja, hogy a Ház hozzon határozatot, a melyben a bizottságot fölszólítja az elnök útján, hogy már fejezze be munkáját. Ha így végzi dolgát mint eddig, sohasem készül el.

Szell Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! **Polónyi Géza** képviselő ur azt állítja, hogy az a bizottság

nem teljesíti kötelességét és hogy szorítottassék erre az elnök által.

Polónyi Géza: A Ház által!
Szell Kálmán miniszterelnök: A Ház által sem. A Ház megteheti, ha akarja, de kérdés, hogy helyesen tenné-e. Az én nézetem az, hogy nem tenné helyesen. Nagyon szövevényes, nagyon kényes, nagyon nehéz feladattal van felruházva ez a bizottság. A bizottság dolgozott. Ha a t. képviselő ur azt mondhatná, hogy a bizottság a munkálkodását meg sem kezdte, akkor a t. képviselő urnak igaza lenne. De a bizottság megkezdte munkálkodását: albizottságot küldött ki. Az albizottság tárgyalta a dolgot, javaslatát azonban, igaz, a nagybizottságnak még nem terjesztette be. Javaslatát nem terjesztette elő, de már dolgozott rajta. Ezt mindenki tudja, a ki a lapokat figyelemmel kíséri. Mikor így áll a dolog — és erről a t. képviselő urnak tudomása lehet és másnak is tudomása lehet — s a mikor kijelenttem ebben a Házban éppen az imént, hogy azon leszek, hogy ezen az országgyűlésen, tehát az általa kivánt terminus határában belül ez a törvényjavaslat ide is kerüljön; akkor, bocsánatot kérek, valóban ok nélkül való sürgetnesnek és helytelen dolognak tartom, hogy az elnök ur által szóliittassék fel a bizottság munkára s hogy részéről aztán a háznak jelentés tétessék olyasmiről, a mit a Ház minden tagja amúgy is tud.

A t. képviselő ur egyszer kapjon engem rajta, hogy nem teljesitem, a mit ígértem, akkor beszélhet így.

Polónyi Géza személyes kérdésben kijelenti, hogy mégis csak tény; a bizottság már négy éve van együtt, még sincs meg a javaslat.

Madarász József csatlakozik **Polónyi** kívánságához.

Az elnök a Ház határozataképp kijelenti, hogy szerdán a gazdatiszti javaslat kerül tárgyalásra.

Az ülés ezzel véget ért.

Budapest, okt. 8.

Pártértekezlet. Az országgyűlési szabadelvűpárt **Podmaniczky** Frigyes báró elnöklésével ma tartott értekezletén tárgyalás alá vette s **Bernáth** Béla előadó ismertetése után általánosságban elfogadta a birtokos és gazdatisztki jogviszonyok szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot. A részletes tárgyalás során egyes szakaszokhoz néhány kisebbszerű módosítást fogadott el az értekezlet. Tárgyalás alá vette ezután az értekezlet s vita nélkül elfogadta az 1884. 17. t.-cz. 50. §-ának a megrendelések gyűjtésére vonatkozó rendelkezéseit módosító törvényjavaslatot. Ezzel az értekezlet véget ért.

SZÉKESFŐVÁROSI ÜGYEK.

A községi választások.

A főváros törvényhatóságának fele a jövő hónapban mandátum nélkül marad. A hatesztendő ciklus az 1894-ben választott városatyákra ez év novemberében lejár. A választási mozgalmak — egyelőre a kaszinók bizalmas fülkéiben — erősen folynak s az uralkodó klikkek vezetői serényen dolgoznak a kipróbált, megbízható tagok mandátumának megtartásán. Az eredmény fölött kétségben nem igen lehetünk. Az a csoport, a mely évek óta uralkodik a városházán, a mely többé-kevésbé tisztára azért tart össze, hogy a vezető szerepet s a vele járó hasznat mindörökké megőrizze: — az a csoport most is helyén áll s az egész várost behálózó összeköttetésekkel biztosítja magának a győzelmet.

S a győzelem, ha nem is dicső, de nem is nehéz. A főváros községi választói teljesen tájékozatlanok a felől, hogy közömbösségükkel milyen károkat okoznak önmaguknak. A választók ezrei egyáltalán nem érdeklődnek a községi választások iránt. Nem érdekli őket a város sorsa, különben jobban megválasztanák azokat, a kiknek hatalmat adnak a város kormányzásához. A választók ma is csak panaszkodnak. Szidják a klikk-rendszer, a mely a főváros pénzügyeit megrongálta, mert könnyelmű költségeket engedett meg tisztán magánérdekből. A szidás és panaszkodás helyett egyesülnök kellene a klikkek szétrobbantására. Egyesült erővel minden kerületben ki lehet szorítani azokat az alakokat, a kik vállalkozások, bérletek és egyéb üzletek szerzésére használják mandátumukat.

A mandátum nélkül maradó városatyák foglalkozási ág szerint csoportosítva így oszlanak meg: ácsmester 1, nyug. államtitkár 2, asztalos 1, bankigazgató 5, bankár 2, bádógos 1, biztosító intézeti tisztviselő 2, egyetemi tanár 6, építész 1, fűrdőtulajdonos 2, gyáros 9, gyógyszerész 4, háztulajdonos 15, hírlapíró 1, iskola-igazgató 6, kádár 1, kereskedő 22, köztisztviselő 12, közigazgatási bíró 2, közjegyző 1, magánzó 13, magánhivatalnok 3, miniszter 2, nyugdíjazott miniszter 1, miniszteri tanácsos 5 (1 nyugd.), mézárós 2, nagykereskedő 3, orvos 13, pap 5, pék 1, részvénytársulati igazgató 6, szabó 1, szállótulajdonos 1, szatócs 1, tanár 1, termelő 1, ügyvéd 38, vendéglős 1, vasut-igazgató 1, vasuti hivatalnok 3. A városatyák közül 11 országos képviselő.

A lejárt mandátum tulajdonosai között országos neveket is találunk. Ott van: **Darányi Ignác**, **Hegedűs Sándor**, **Lukács Béla**, **Láng Lajos**, **Berzeviczy Albert**, **Vörös László**, **Gajári Ödön**, **Szivák Imre**, **Polónyi Géza**, **Tolnay Lajos**, **Ludvig Gyula**, továbbá **Thék Endre** butorgyáros, **Glück Frigyes** szállodás, **Gelléri Mór** iparegyesületi igazgató, a fővárosi közmunkatanácsból br. **Podmaniczky Frigyes** alelnök, **Rupp Imre** miniszteri tanácsos és **Garancsy Mihály** osztálytanácsos, az orvosok közül **Laufenauer**, **Schwartz**, **Bartha Gábor**, a helyi nagyságok közül **Morzsányi Károly**, **Tánczer Pál**, **Busbach Péter** stb.

A választási előkészületeket a városházán is megkezdtek s az igazoló választmány nemsokára tárgyalni kezd, hogy kik legyenek a szavazatszedő küldöttségek tagjai.

× **Megbüntetett élelmiszer-hamisítók.** A közigazgatási bizottság mai ülésében a következőket büntette meg élelmiszer-hamisításért: **Tejhamisításért: Windisch Istvánt** (Bicske) 100 koronára, **Urbán Józsefet** 60 koronára, **Wellesz Györgynét** 15 koronára, **Theodorow Demetert** 100 koronára, **Wertheimer Józsefet** 100 koronára, **Onitt Lipót** (N.-Tétény) 100 koronára, **Konrád Pált** (Buda-Eörs) 30 koronára, **Fülöp Jakabot** 100 koronára. **Roszsabb minőségű olajnak** jobb minőségű helyett történt eladásáért: özv. **Braun Dávid** 25 koronára, **Stelkovicz Jánost** 20 koronára, **Freund Zsigmondot** 20 koronára. **Vajhamisításért: Hajnal Márkust** 10 koronára, **Latz Adolfot** 20 koronára, **Schivampel Lőrincet** 30 koronára. Végül **mérlegha-**

misításért **Jungmann Áront** és **Friedmann Jakabot** 10—10 koronára.

× **Közigazgatási bizottság.** A főváros közigazgatási bizottságának mai ülésén az adófelügyelő bejelentette, hogy a múlt hónapban befolyt egyenes adó fejében: közvetlenül az állampénztárnál 2,123,281 korona 49 fillér, vagyis 171.177 kor. 29 fillérrel kevesebb, mint tavaly szeptemberben; a fővárosi adópénztárnál 627,440 korona 68 fill. vagyis 242,350 kor. 52 fillérrel kevesebb, mint tavaly. Az összes befizetések eredménye 413,527 korona 81 fillérrel kedvezőlenebb, mint a múlt esztendő ugyanezen időszakában. — A kir. tanfelügyelő jelentette, hogy a múlt hónapban több feljelentés érkezett zugikolák ellen, a melyek ellen az eljárást folyamatba tette. — A tiszt. főorvos jelentésében konstatálta, hogy a főváros közegészségi állapota a múlt hónapban kedvező volt, mert a halálozás 206 esettel csökkent, a heveny fertőző kórok pedig számbavehető változást nem mutattak. Elve született szeptember hónapban 1929 gyermek, meghaltak 899-en s így a születések száma 1030-al multa felül a halálozásokat. Az év elmúlt kilenc hónapjában élv született 19,838 gyermek (tavaly 17,789), meghaltak 10,601-en (tavaly 10,805), a születési többlet tehát ez évben 9239.

× **A Rózsadomb rendezése.** A budai Rózsadomb és vidékének tulajdonosai új utczát akarnak nyitni a Rézmál-dűlőn keresztül. A mérnöki hivatal most azt javasolja, hogy addig, a míg a több évvel ezelőtt bemutatott rendező-terveket le nem tárgyalják, ne vegyenek figyelembe újabb kérelmeket, mert a keresztülvitellel éppen azért késlekednek, mivel minduntalan új tervekkel és javaslatokkal lépnek elő az érdekelt telektulajdonosok.

× **A gőzfűtő.** A főváros közlekedési ügyosztálya szabályrendeletbe szedte a Dunán közlekedő hajók gőzfűtőit. A szabályrendelet igen elmésen oldja meg a dunai hajókatasztrófák elhárításának kérdését s megállapítja, hogy a hatóság kívánságára melyik hajó mikor és hányszor köteles fűtőülni. A nagyközönséget, a mely fűtőül az ilyen szabályrendeletekre, sokkal inkább érdekli, hogy:

1. Mikor lesz rend a villamosvasutakon?
2. Mikor szüntetik meg a villamosokon az állóhelyeket?
3. Mikor léptetik életbe a sebességmérőket, a melyek az egyenletes hajtást lehetségessé teszik?
4. Mi van a taxaméteres bérkocsikkal s a sebes hajtást megszüntető rendelet végrehajtásával stb. Erre tesék az ügyosztálynak fűtő... illetőleg felelni.

A kassai gazdakongresszus.

Az Országos Gazdaszövetség működésének egy újabb terére lépett, a midőn a magyar középosztály regenerálásának kérdését a ma Kassán lefolyt gazdakongresszus főtárgyává tette. Ez a kérdés benne van ugyan a szövetség annak idején megalkotott programjában, de csak most lehetett ezt a kérdést nagy gonddal és óvatosan előkészítve egy kongresszus tárgyává tenni.

Hogy az Országos Gazdaszövetség ezt megtette, azért meleg elismerés illeti meg, nemcsak mert a magyar középosztály ujjaszületésének szükségességét hangoztatta, hanem főleg azért, mert a regenerálás nagy művéhez az egyes előadók meg is ad-

ták az irányt, megvetették az alapot. Egész Magyarország üdvözlö a gazdaszövetséget, ezért a mindennapias küzdelmekből magasan kiemelkedő bátor tetteért, hiszen a magyar középosztály regenerálása nemzeti érdek, nemzeti feladat, mert a középosztálynak regenerálása egyet jelent egy nagy nemzeti erőnek helyreállításával.

De üdvözlőnk kell a gazdaszövetséget azért is, mert mai kongresszusával megmutatta a nemzetnek az utat, a melyen haladva a társadalmi és gazdasági politikát azzá sikerül tennünk, a minek lennie kell: nemzetfentartó, nemzetboldogító politikává, pótolván azokat az óriási hiányokat, a melyek gazdasági és társadalmi szerveztünkbe beleékeltek magukat, hogy már-már a szétrobbanástól kellett tartanunk.

A nemzetközi gazdasági áramlatok megrohanták óriási erővel a mindenképpen jó talaju Magyarországot s a mint spekuláció tárgyává tették a borszén a legfiktívabb értékeket s a legrealisabb termékeket, a magyar föld terményeit, éppen úgy spekuláció tárgyává tették a magyar földbirtokos lába alatt magát a magyar földet is. Ezeknek az áramlatoknak első sorban a középosztály lett áldozata, különösen ennek az osztálynak zöme és gerince: a magyar középbirtokos gazdaszövetség, melyet más anyaggal pótolni nem lehet.

A kassai kongresszuson rámutattunk arra a nagy feladatra, melyet multhatatlanul teljesítenünk kell s megadták hozzá nagyfontosságú értékeinkben és határozati javaslatokban az irányt és alapot.

Az a remény éled bennünk, hogy a Kassán elhangzott eszmék fölértesztik az összetartást s hatalmas lökést adnak ahhoz a nemzeti akcióhoz, a melyből ki kell vennie mindenkinek a maga részét, nehogy önző érdekek megzavarják az erők egyensúlyát s lehetetlenné tegyék a nemzeti konszolidáció nagy művét.

A kassai gazdaszövetségéről következő tudósításunk számol be:

Kassa, okt. 8.

Lelkesedéssel fogadta Kassa város közönsége a magyar gazdaszövetségnek előkelő képviselőit. Lobogók lengtek, éljenek zugtak; a magyar Felföld ölekezett a Dunántullal, a királyhárgóntuli bérczes országrészszel s az Alföld délibábos rónaságával.

A kassai pályaudvaron nagy közönség s az Abauj-Tornamegyei Gazdasági Egyesület élén gróf Hadik János üdvözölte a vendégeket. Riadó éljenzés fogadták gróf Károlyi Sándort, a kihez gróf Hadik János a következő beszédet intézte:

— Öszinte örömmel és tisztelettel üdvözölöm körünkben nagyméltóságodat Abauj-Tornamegye gazdaszövetsége nevében. Nagyméltóságod kezdesének és fáradhatatlan buzgalmának köszönhetjük, hogy a magyar gazdák is belátták, hogy fokozott tevékenységre és együttműködésre van szükségünk, ha ezentúl boldogulni akar-

nak. A magyar gazdaszövetségnek az ország minden részéből ily szép számmal való megjelenése által előre is biztosítva látom a holnapi gazdaszövetség fényes sikerét. Isten hozta az nrakat! (Éljenzés)

Károlyi Sándor gróf megköszönte a szíves fogadást. Azt hisszük, mondta aztán, hogy mi is a haza javára vagyunk, midőn ide jöttünk önök közé és a mezőgazdaság érdekeit mozdítjuk elő holnapi gyűlésünkkel, melynek sikeréhez garanciát nyújtunk a felvidék összesereglett gazdáit. (Éljenzés.) — A bevonulás után a Salkház szálló termeiben ismerkedő-est volt.

A megyeház dísztermében mintegy háromszáz főből álló tényes gazdaszövetség gyűlt egybe. Reggel 9 órakor nyitotta meg a kongresszust gróf Desseoffy Aurél.

A megnyitó beszéd.

Gróf Desseoffy Aurél megnyitó beszéde így hangzik:

Midőn a gazdaszövetség igazgatósága nevében önöket üdvözölöm és annak megbízásából az elnöki széket elfoglalom, meg kívánom említeni, hogy a gazdaszövetség már évek óta, de különösen a múlt télen tartott tanácskozásában foglalkozott azon problémával, hogy miként lehetne a pusztuló középosztály sorsán segíteni, mik az okok, melyek a helyzetet előidézték, mi módon és minő eszközök alkalmazásával lehetne a bajt mérsékelni, melyek az alapok, melyre egy független középosztály fektetendő a jövőben?

A gazdaszövetség ezen kérdések megbeszélését egy agrárgyűlés alkalmával már a múlt télen határozta el és e czélból gyűltünk össze itt Kassán, a Felvidék góczpontjában, a hol e baj súlyosan érezeti hatását.

Az elvitázzhatatlan, hogy egy független középosztály nélkül egy ország sem boldogulhat, egy vezetője az ország szellemi és anyagi életének. Már évtizedek előtt voltak férfiak, kik ezen középosztály erősítésére figyelmeztették nem egy ízben a kormányt és törvényhozást, sajnos, siker nélkül, mert az ellenzékiességnek van deklarációja és ez okból akkor, midőn még könnyebb és sikeresebb lehetett volna a segítség, nem történt ez irányban semmi.

A minél inkább fokozottabb állami és közterhek és a beállott mezőgazdasági válság, alacsony terményárrakkal, a szociálizmus bajai, kapcsolatban a kivándorlással és a munkáskéz megdrágulásával, a helyzetet csak még súlyosabbá tevék, — a napi megélhetés nehéz gondjaival küzdve, másrészt a sok ingyen tiszteletbeli állás és hivatalnak lévén kénytelen a középosztály megfelelni, ha az önkormányzatban részt kíván venni és állásának megfelelni — gyöngye társadalmunk ezen valódi oszlopait, fájdalom, sok esetben a tönk szélére juttatták és ezek helyét nincs kinek betölteni. E mulasztások többé, sajnos, helyre nem hozhatók.

Összesereglettünk immár itten, eme agrárgyűlésen, hogy lelkes honfitársunk tanulmányait meghallgassuk, megbeszéljük, hogy ezen súlyos baj miként orvosolható, — hogy a tartandó előadásokból okulva és következtetéseinket levonva, összehangolt gondolatunk érzetében a mai politikai és gazdasági helyzetben érvényt szerezzünk annak, a mit helyesnek és immár elodázhatatlannak tartunk. Ezen reményben, hogy ezt elönnünk sikerülni fog, az ülést megnyitom. (Zajos éljenzés.)

Üdvözölő sürgönyök.

Bujanovich Sándor indítványozta, hogy a kongresszus a miniszterelnök és a földmivélségi miniszter iránti érzelmeit sürgönyileg tolmácsolja. Indítványára a következő sürgönyöket küldték el:

Szell Kálmán miniszterelnök, Budapest.

A kassai agrárgyűlés mély tisztelettel üdvözli Nagyméltóságodat és kifejezi azt a reményét, hogy Nagyméltóságod kormányzata alatt közgazdasági életünk és ezzel mozgalmunk virágzásnak fog indulni. A kassai agrárgyűlés megbízásából gr. Desseoffy Aurél, elnök.

Darányi Ignác földmivélségi miniszternek a következő sürgönyt küldték:

„Darányi földmivélségi miniszter, Budapest.

A kassai agrárgyűlés köszönetet mond Nagyméltóságodnak hazánk mezőgazdasága érdekében a közgazdasági téren kifejtett üdvös tevékenységeért. Ezen üdvözlőnk kijelentése mellett biztosítjuk Nagyméltóságodat ragaszkodásunkról. A kassai agrárgyűlés megbízásából gr. Desseoffy Aurél, elnök.

A kongresszus különösen Darányi Ignác mellett tüntetett igen lelkesen. Ezután Bernáth István bemutatta a kongresszusnak a gazdasági egyesületek küldöttségeit. (Ezeknek névsorát vasárnap közöltük.)

A gyűlés ekkor a napirendre tért át. Ennek első pontja Majláth József gróf értekezése volt.

A középosztály és a nép.

Majláth József gróf értekezésének eszmemenete a következő: Nálunk minden termelési ág válsággal küzd. A mezőgazdaság beteg, mert ha a gyökér beteg, megsínyli az egész fa. Ha a mezőgazdaságunk baját orvosolni akarjuk, azt mielőbb meg kell tennünk. Hogy politikai és társadalmi életünk nem egészséges, arról tanuságot tesznek a magyar hatóságok, melyek a kivándorlást tétlenül nézik. Ennek a bajnak alapja a produktív osztály teljes tönkrojtása Magyarországon. A társadalmi tagozatok közt csak akkor egészséges az arány, ha a produktív osztály erős. Már pedig van-e erős néposztály? Csak volt, de már nincs. Nálunk mindenki magasabbra vágyik, mint a mi. Mindenütt hiúságot, stréberséget látunk. Kétségtelen, hogy bomlásnak indult az egész társadalom. A vezető embereknek az legyen a főtörekvésük, hogy egészséges középosztályt szervezzenek. Majd ha a hivatalok tul lesznek zsufolva, akkor majd az emberek is tudatára jönnek, hogy az agráreszmék felé kell terelni a társadalmat. Szóló agrárista, de nem tudja elválasztani a hazaszeretetet a föld szeretetétől. (Perczekig tartó éljenzés.)

Ha az idegen kéz ellen irányuló mozgalomnak van is jogosultsága, ügyelni kell, hogy többet ne ártsunk, mint a mit használunk. Kifejti ezután a pusztulás okait s úgy találja, hogy 1848 után a gazdasági viszonyok átalakultak, a gazdaszövetség elszigeteltté, szervezetlenül s könnyelmű volt s ez okozta pusztulását. Ezekkel szemben a teendő a következők:

A hitel rendezése, az örökösödési rend megváltoztatása, a nevelés kérdése, főleg pedig a szövetkezetek létesítményeinek kérdése. Ezek volnának a legfontosabb föladatak. A fogyasztási szövetkezetek csakis az irreális, az uzsora ellen indítják meg a harcot és a kereskedelem kinövéseit akarják lenyesni. Azt azonban, hogy a tisztességes kereskedelem szükséges az államban, tán felesleges is hangsúlyozni, az ellen tehát harczról szó sincs. A kiben az önfentartás erősebb, az küzd, ezt megengedi a törvény. A középosztálynak kell kezébe ragadni a vezérszerepet, mert csak így kelthet maga iránt bizalmat a gyengékben. Ezt is meg lehet teremteni. Allitson föl az állam minden községben házat, a hol minden komoly munkát és szórakozást megtaláljon a nép Alakítsanak fogyasztási szövetkezeteket, házi ipart. 48 óta a viszonyok megváltoztak, a fejlődés örökös küzdelemmel jár. A XX. század föladata a középosztály megmentése. Ne szégyelje a

középosztály a munkát; ha önmagában gyenge, akkor szövetkezze, mert mindig csak a becsületes munkával lehet megteremteni a boldog családi ott-hont. A középosztály ne akarjon hirtelen, vagy a más kárára meggazdagodni.

A többször zajos tetszéssel és élénk éljenzéssel megszakított előadáshoz hosszabb és igen érdekes vita fűződött.

Hozzászól a kérdéshez:

Dr. Horváth János. Szerinte tévednek azok, kik azt hiszik és tanítják, hogy a multban nem volt magyar ipar és iparososztály. Ellenkezőleg áll a dolog, mert a középkorban virágzó iparunk volt és iparosaink nagyobb része, az erdélyi szászokat és szepesi németeket kivéve, magyar volt.

A magyar ipar utolsó föllendülése a mult század negyvenes éveiben történt, a hanyatlás pedig az ötvenes években kezdődik.

Ezt két ok idézte elő:

Egyik ok a forgalmi és közlekedési eszközök fejlődésében és gyarapodásában található, a másik okot pedig az abszolút-korszak magyarellenes politikája szolgáltatta, midőn tervszerűleg kiszorította a magyar iparosokat a katonai és közhatósági szállításokból, sőt a kincstári építkezési munkálatokat is osztrák iparosokkal végeztette!

Mig nálunk ily körülmények közt a magyar iparososztály széthullását abban a jelenségben látjuk, hogy a képzőiparok, elvetve ipari szerszámait, tömegesen tértek át a földmivésre, addig Ausztriában és a nyugaton a kézműiparosokból nagyiparosok és gyárosok is lettek.

A szétzüllést siettetette az osztrák iparendtartásnak 1859-ben Magyarországon történt életbeléptetése; mert ez az iparszabadságot honosította meg és ennek uralma alatt a magyar czéhszervezet, mely az iparososztályt még összetartotta, teljesen fölbomlott, szétzüllött.

De a magyar ipar romlását mégis a vám- és kereskedelmi szövetség létrejöttétől és az 1872. évi ipartörvény uralmától kell számítani, mert egyrészt ezek adták meg a módot arra, hogy a fejlettebb osztrák ipar a magyar ipart elnyomja, másrészt pedig a magyar vasutak is arra szolgáltak, hogy az idegen ipar termékei a magyar iparosok rovására nálunk könnyen értékesíthetőkkelé váltak.

A magyar iparosok még az 1872. évi február hónapban tartott első országos kongresszusukon tiltakoznak a fenti ipartörvény megalkotása ellen és megjelölték azokat az utakat és módokat, melyekkel a magyar ipart megmenteni, sőt fejleszteni lehetne.

De reájuk a szabad kereskedelmi iparpolitika zászlóvivői nem hallgattak, sőt tultettek még az abszolút korszak kormányfőiről is, midőn a honvédség ruházati szükségleteinek szállítását is osztrák iparosokra bízta.

1872 óta napjainkig hadilábon állott az iparososztály minden kormányval, mert kívánságait csak az újabb időkben kezdik figyelembe venni és részben teljesíteni is. De végre megmozdult maga a magyar társadalom is és kezd a hazai iparról tudomást venni.

A bajok orvoslását abban keresi, hogy mezőgazdaságunkat intenzívebbé kell tennünk, mert iparunk csak a mezőgazdaságunkból nyerendő tőkéből táplálkozhatik.

Az iparfejlesztésben a mezőgazdasággal összefüggő iparágakat kell első sorban szem előtt tartani, nem pedig oly külföldi iparágakat meghonosítani, a melyeknek itt semmi talaja, sem anyaga, sem eszköze nincs.

Ha a vámvédelmet meg nem adhatjuk iparunknak, azt kormányzati rendszabályokkal kell hathatósan támogatnunk.

Iparoktatásunk a megkezdett irányban fejlesztendő. Az ipartestületi intézményt kötelezővé kell tenni és minden iparhatóság mellett ipartestület állítandó fel széleskörű önkormányzati

joggal. A betegségleyezés a kisiparosokra is kiterjesztendő. Ha ezek mellett a szövetkezeti intézmény minden faja meghonosul és életképessé válik, akkor lesz modern magyar ipar, különben nem; a mi volt is: kipusztult.

Bernáth István utal arra, hogy a magyar agráriusok szívükbe tudják zárni a nemzet minden osztályának jogosult érdekeit s méltányolták mindig az ipar és kereskedelem fontosságát. Tárgyára terve kifejti, hogy mik voltak a múltban okozói a kifejtett városi élet hiányának s arra a következtetésre jut, hogy vidéki városaink fejlődése egészségesnek nem mondható népességük lassu tempóban emelkedik, sőt vannak, melyeknek népessége apad. A hanyatlás okai, szerinte, a közegészség és a közgazdasági helyzet. Eddig kevés gond fordított a városok jó ivóvízzel való ellátására és csatornázására, ezek hiányának tudható be a rövid élettartam és nagy halandóság vidéki városainkban, melyekben a kisipar elpusztult s a nagymértékű decentralizáció a fővárosba vonta össze a jobb erőket, mi a vidék anyagi romlását okozta s bénítólag hatott városi életünk fejlődésére. A kisipar és kispolgárság hanyatlását vázolva, utal a múlt évben Antwerpenben tartott I. nemzetközi kongresszusra, mely szükségét érezte a kis polgárság hanyatlása okaival való foglalkozásnak. A fenforgó bajokon segítő, fontosnak tartja a vidéki városok közegészségügyének javítását, a csatornázást, a higiénikus követelményeknek keresztülvitelét az ipari és gyári üzemeknél; fontosnak tartja a gazdasági és értelmi decentralizációt és oly vámpolitikát, mely az idegen verseny erejét gyengítve, a helyi fejlődést lehetővé teszi. Szerinte a magyar agráriusoknak azt kell kívánni, hogy a vidéki városok is megerősödvén, jutalmazó piacraül szolgálhassanak termékeiknek. Az alábbi határozati javaslatot terjeszti elő: mondja ki a kassai nagygyűlés, hogy:

méltányolva a városok fejlődésének gazdasági és nemzeti fontosságát, szükségét látja, hogy a fejlődést gátló akadályok felderítésével egyesek és az egész közvélemény minél többször és minél alaposabban foglalkozzanak.

Szükségességnek ismeri el a városok higiénikus viszonyainak javítását és kívánatosnak tartja, hogy közgazdasági politikánk oly irányt vegyen, mely a helyi központok fejlődésének kedvez és azokat előmozdítja. (Élénk helyeslés.)

Mocsary Sándor egészséges, hazafias bérlo-osztály alakításában látja az orvosnagynak egyik módját. Ha a katolikus klérus hosszu lejárata bérleteket nyújt, akkor megadja a módot ilyen bérlo-osztály születésére, állami bérleteknél is lehet ezt a célt előmozdítani, nemkülönben a latifundiumok urai is tehetnének valamit e cél elérésére, hogy a hanyatló közép-osztályt egy egészséges és hazafias bérlo-osztály váltsa fel. (Zajos helyeslés.)

A kongresszus ezután áttért a napi-rend 2-ik pontjára.

A középosztály nevelése.

Bujanovits Sándor helyteleníti azt, a középbirtokos családok kebelében még mindig urakodó felfogást, hogy a középbirtokos osztály fiai társadalmi állásának leginkább megfelelő foglalkozás: a saját birtokán való gazdálkodás, vagy az állami és megyei közszolgálat. Ez a felfogás már gyermekkorában elfogultsággal is indokolatlan előítéllettel szaturálja a középbirtokos osztály ifjúságát, úgy, hogy a pályaválasztás komoly kérdésével alig foglalkozik, mert természetesen tartja, hogy belőle a földbirtokosnak, az elavult felfogás szerint per excellenciam urnak fiából csak nem lehet más, mint vagy gazda, vagy ha már munkájával kell megkeresnie a kenyerét, állami vagy megyei tisztviselő, mert más foglalkozás derogál társadalmi állásának. Ennek a helytelen, elfogult, a múltak emlékeinek és hagyományainak félszeg félrebecsülésén alapuló fel-

fogásnak következménye, hogy a középbirtokosság ifjúsága annyira idegenkedik a kereskedelmi, ipari, mérnöki, magánhivatalnokai és egyéb produktív, a vagyonszerzést is lehetővé tevő életpályáktól. Pedig a középbirtokos osztálynak elszegényedésében arra kell törekednie, hogy fiai felkeresve a tisztességes produktív foglalkozásokat, munkájuk után ne csak megélhetést, de tisztességes, becsületes módon vagyont is szerezzenek, ez pedig a köz-hivatalnokai pályán nem, de kereskedelmi, ipari és egyéb produktív életpályákon kellő szorgalommal, értelemmel és leleményességgel igen is megszereshetők.

Összehasonlítva a különböző életpályákon szükséges előtanulmányok időtartamát és a különböző életpályákon elérhető eredményeket és arra a következtetésre jut, hogy az állami és megyei közszolgálat szép és tiszteletre méltó pálya ugyan, de az, a kinek célja egzisztenciájának biztosítása és lehetőleg vagyonszerzés, ezt a célt a gyakorlati produktív életpályákon kellő szorgalom mellett, kevesebb előkészülettel és biztosabban elérheti.

A társadalmi és jogegyenlőség mai korában minden tisztességes foglalkozás az elfogultlan művelt ember előtt egyenlő társadalmi megbecsülésben részesül s csak a múltak hagyományai-ban gyökerező elfogultság tarthatja a becsületes, tisztességes munkát megszegényítőnek, társadalmi állásához, vagy nevéhez nem illőnek.

Ajánlja középbirtokos gazdátársainak azt, hogy gyermekeikbe már kis korukban beoltás a vallásos és erkölcsi érület mellett a munka szeretetét, minden tisztességes munkás megbecsülését, hogy serdülő ifjakat ne csak kizárólag az állami szolgálatra neveljék, de neveljék a gyakorlati kereskedelmi, ipari, magánhivatalnokai, technikai és egyéb produktív foglalkozásokra, de neveljék úgy, hogy minden gyermekük azzal a komoly elhatározással válassza életpályáját, hogy a legnagyobb szorgalommal és kitartással fogja ezen a pályán keresni a boldogulást, akkor boldogulni is fog és akkor szaporodni fog annak a családnak, a melynek tagjai a különböző életpályákon tisztességes munkájuk után biztosítják egzisztenciájukat, tekintélye, sulya és befolyása a közéletben is.

Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra.

Bornomissza Lajos helyesnek tartaná, ha a gazdaszövetség az agrár-eszmék vezérei által hangoztatott eszméknek érvényt szerezne, mi által a gazdaszövetség újjalakulásának leghatásosabb eszközei is megvolnának teremtvé.

Balogh Elemér is egyetért az előtte szólókkal abban, hogy az ifjúságot a produktív pályák felé kell terelni. De ezt csak úgy tartja kivihetőnek, ha gondoskodás történik, hogy az ifju nemzedék szakértelem mellett még a társadalmi álláshoz szükséges műveltségre is szert tehessen. Ezt ma sem a kereskedelmi akadémiákon, sem a felsőiparisiskolákban el nem érheti. A finyább irodai munkára adják magukat, míg az élelmészek, túltéve magukat a „hicsinyes“ etikai szempontokon, a spekuláció, tisztességtelen verseny, vagy uszora révén igyekeznek rövid idő alatt nagy vagyonra szert tenni. Innét ered a közönség ellenszenve s előítélete a produktív pályák iránt.

Pedig a modern gazdasági élet is, mely már szorosan összefonódott a szociális kérdéssel, sok tanulmányt kíván. Irányítónak pedig világműveltségre kell szert tenniük. Különben sohasem érhetjük el, hogy a gazdasági fejlődés tényezői harmónikusán működjenek, hogy minden gazdasági akció alapja a tisztesség legyen, jövője pedig a humanizmusban lelje fel biztosítékát.

Szóló ezután egy magasabbrendű, az államszolgálat némely ágára is kvalifikáló tanintézet eszméjét és ter-
vét is fejt ki, mely arra volna hi-

vatva, hogy hallgatóinak enciklopédikus gazdasági és szociológiai kiművelést nyújtson. Ettől várja a magyar középosztály megmentését. Beszédét ezzel végzi:

Ha saját embereink közül kerülhetnek ki a bankárok, gyárosok, iparosok, nagykereskedők, nemkülönben konzuljaink s külföldi gazdasági képviselőink; továbbá, ha a minisztériumok tisztviselői is szakemberek volnának, akkor bizvást elmondhatnók, hogy gazdasági életünk szilárd alapon nyugszik, minden ízében magyar s a nemzet jólétének és boldogulásának forrása! Ugyane tárgyban szólalt fel **Geöcze Sarolta**, a ki a középosztály hanyatlásának egyik okát a nők felületes nevelésében látja, mely a munka lenézésére s az oktan-prédaságra, de a nemesebb társadalmi feladatok elhanyagolására is vezetett, s ez osztály megmentését a jobbaktól elválasztja s a leányoknál is a józanabb, okosabb, munkára való neveléstől várja.

Elsorolja azt, a mi a társadalmi feladatok megoldására női részről nálunk eddig történt, hivatkozik a külföldre is, kifejti a nőkre váró feladatok a társadalmi munkásság terén. A nevelésre térve, rámutat a gentry-családokban eddig divott felületes, idegen szellemű nevelés hiányaira s azzal szemben kifejti a józan, helyes, nemzeti nevelés követelményeit, különösen a munkára nevelés s az erre néve még ma uralkodó előítélet lerombolásának szükségét hangoztatva.

A középosztály vezető szerepe.

Károlyi Sándor gróf, a gazdaszövetség elnöke, nagy érdeklődés mellett emel ezután szót. Tiltakozik az ellen, mintha a magyar agráriusok osztály-harcra buzdítanának. Felszólalásának célja nem ez, hanem azon bajok kijelölése, melyek a kis- és középbirtokos osztályt nyomják. Keresni akarja azon módokat, melyekkel a bajok enyhíthetők. Ez nem osztályharc, hanem a mentés munkája.

A középosztály hanyatlása oka társadalmi és politikai bajaink nagyrészeinek. Csak így juthatunk oda, hogy elnyomva minden önálló kérdést, már mintegy a közvéleményt is államcsitották. Ezen segíteni kell.

Váolja a mozgó töke eljárását, a szociálizmus keletkezésének okait s rá-
tér azon új orvosságra, a mely ezek ellen segít.

Ne keressük tovább, — ugymond — hogy hogyan járul el a szabadság, hanem mentsük meg a szabadságot, melynek mentsvárát a társulások, a gyöngéd összeseregések, együttműködésük, a szövetkezők képezik.

A magyar szövetkezők legnagyobb részét eddigélé papok és tanítók vezették. Ő bennük találtak meg azon elemet, mely a falusi nép bajainak jó ismerője, mely a kisbirtokos és a munkás helyzetét naponta közvetlenül szemléli. Másrészt nevelési irányuk őket a nép vezetéséhez fölötté alkalmasá teszi, mert ez bennük a legtöbbször megbizhat. A nép becsületes és a méltányossági érzet benne igen nagy mérvben van meg, de épp azért, mert ezen érzetet főként a pap és a tanító istápolja lelkében, állott elő az, hogy a szövetkezők élére igen sok esetben ők jutottak.

Ezen vezetőkről magam részéről csak jót tudok mondani. Midőn valamikor néhány társammal a hitelszövetkezők alkotásával foglalkoztam, azoknak most említett vezetői részéről a leghatékonyabb segítséget és támaszt találtuk az eszme terjesztésében és megvalósításában s örömmel emlékszem meg e tényről ez ünnepeles alkalommal, midőn segítségükért köszönetet mondva, felkérem önöket, hogy a szövetkezők további fejlődését irányítsák.

De nem mellőzhetem azt sem, hogy befolyásuk helyzetüknél fogva helyhez kötött marad, holott a szövetkezeti mozgalomra néve igen kívánatos lenne, ha nemcsak a faluban, hanem a városban, a megyében s az ország központjában az ország törvényhozásában egyaránt látnók szólnának.

A városi és falusi középosztály az, mely arra hivatott, hogy a megye az ország érdekeivel foglalkozzék, de akkor, hogy hatalma valóban erős és nagy legyen, azon erőforrásból kellene meríteni, melyet főként az érdekcsoportok vezetése és pártolása ad. Alulról felfelé kell kisugározni a szükség követelésének. Csak az, a ki ezeknek ismeretével bír, a ki ezeknek elmondására jogosult, mert bírja a bizalmat s mégis nem helyhez kötött, a ki ezek elmondására képes, mert szive, esze és műveltsége van hozzá, csak az való arra, hogy vezessen.

Magyarország valódi bajai ellen kell megküzdeni mindazon kinövésékekkel t. i., melyeket eddigélé nem tudunk belsően orvosolni s melyek ellen tulajdonképpen csak utóbbi időben kezdünk állást foglalni. Ezen utóbbi irányra felette nagy szükség van, mert talán minden bajok között a legnagyobb az a hit, hogy az etikai érzék színvonala süllyedt. Ez ellen kell reagálni és föl kell keljesztetni a már is ébredő közvéleményt. Ha beállott a teljes ébredés, meg fogja találni a társadalom a kibontakozás eszközeit, üldözni fogja az abuzust s javit majd a társadalom helyzetén, melyet a mozgatók egyes elfajulásai sokkal jobban fenyegetnek, mint maga a szociálizmus, melynek sorait éppen az abuzus szaporítja.

A városi és falusi középosztály javíthat a helyzeteken s azok, a kiké a lekötött tőke. Álljanak össze, szervekedjenek megyénként, karolják fel a kisember érdekeit, teremtsék meg ott azt az erőt, melyre szükség van és használják fel arra, hogy az urnák elé lépve, mentül számosabban kerüljön a jövő választások idején a képviselőháza. A feladat az, hogy mentül többen legyenek, kik védik a földmivelés érdekeit, valamint, hogy méltányosnak találjuk, hogy az iparos kerületekből iparos és oly kerületekből, hol a kereskedés a vezető szerep, kereskedőket küldjenek a választók.

A gazdaszövetség programja megvan s ha a képviselőválasztások ideje közeledni fog, lehetséges lesz ezen programot újból közzétenni. A gazdaszövetség nem politikai párt, hanem mereven olyan egyesület, mely közgazdasági és szociálpolitikai nézeteket terjeszt. A gazdaszövetség oly programot mutat fel, melyet a magyar országgyűlés bármely pártja magának vehet. Minden pártban törekszik hivatkozni, hogy minden kormányval kész haladni, mely tetteit támogatja, de mindenkinek ellenese, a mely nézeteit ellenzi. A gazdaszövetség vallás-különbség nélkül veszi fel tagjait. A magyar állami eszme követelményeinek, a nemzeti fejlődésnek rendithetetlen híve. A szabadság, egyenlőség és testvériség elvein kiépült demokratikus intézményeket támogatja. A gazdaszövetség, habár földmivelési érdekekkel is foglalkozik, alapfőlétélei közé vette fel, hogy a földmivelés, ipar és kereskedelem jogosult igényei egyaránt megvédelmezendők, mert a három tényező együttes harmónikus összeműködésében rejlik éppen a nemzeti fejlődés biztosítéka. A gazdaszövetség a munkásügyet oltalma alá veszi, a munkások anyagi érdekeit előmozdítani kívánja. Szembeszáll velük és korlátozni akarja azon hibás kinövéseket, melyek az egyes társadalmi rétegek között fejlődtek; evégből a gyöngék számára védelmet keres és nem barátja a korlátlan kereskedelmi szabadság kinövésének, de anuál inkább a kereskedelmi tisztességnek. Egyáltalában a társadalom etikai irányban való fejlődését követeli. A város és falusi középosztályt látja arra hivatottnak, hogy ez irányban vezérszerepet vegyen. A gazdaszövetség azt akarja, hogy a középosztályt védelmezze a gyöngéket és a méltányosságot választva vezető csillagát, vezesse a nemzetet biztosabb jövő felé. (Szünni nem akaró viharos éljenzés.)

Paris Frigyes csik-szeredai királyi ügyész szólva a kérdéshez, kifejti, hogy a magyar agráriusok legfőbb érdemét abban látja, hogy lerakták egy

igazságos társadalmi politikának alapjait, mely politika keretében a munkás, a földműves, az iparos és az egész középosztály megtalálja jogos igényeinek kielégítését. A szövetségi intézmény, szóló szerint, ugyanis minden társadalmi osztályoknak javára szolgál.

Tárgyalja a szövetségi intézmény nagy előnyeit közgazdasági szempontból, kiemeli azokat az etikai momentumokat, melyek a szövetségi intézményben fölismerhetők s különösen kidomborítja, hogy a szövetségek a felebaráti szeretet alapját, az összetartozás érzését kifejlesztik.

Indítványt terjeszt elő az irányban, hogy a gazdaszövetség gondoskodjék egy munkának szerkesztéséről, mely a közvéleményt a szövetségeknek nagy szociálpolitikai jelentőségéről tájékoztatná és egyúttal a hazai szövetségek történetét, fejlődését és jelen állását ismertelné.

Szóló foglalkozik az úgynevezett ruthén akcióval, kijelenti, hogy az akció a helyszínen tanulmányozta. A felebaráti szeretet — mondja szóló — hozta létre azt az akciózt és a testvériség lengi is azt át. Tiltakozik az ellen, hogy fajgyűlölet jut érvényre, de óva int attól is, hogy a fajszeretet túlzott mértéke belejátszék ebbe az akcióba. Egy nagyszabású, áldásos koncepció a ruthén akció, melynek alapfogalma a felvidéki nép nyomorult gazdasági helyzetén segíteni. Kiemeli, hogy a szegénység a zsidóság ezrei között is oly nagy, hogy az elfogulatlan szemléletben el kell némulni minden előítéletnek, ellenszenvnek.

Szóló szerint a ruthén akció egyformán javára fog válni a zsidónak és a ruthéneknek, mert feltárulván a közvélemény előtt a felvidéki nyomorúságos helyzet, a kormány kötelességének fogja tartani a nép számára újabb keresetforrásokat nyitni s így lehetővé lesz téve, hogy a zsidó és a ruthén békességben megférjen egymás mellett.

Megemlíti szóló, hogy sehol az országban nem lehet a középbirtokosok hiányából származó társadalmi bajokat oly mértékben tapasztalni, mint az északkeleti megyékben, ha lett volna ott középbirtokos osztály, úgy bizonyára nem következtek volna be az ottani állapotok.

Végül azt az óhaját fejezi ki szóló, hogy bárha minél többen tanulmányozná a felvidéki nép helyzetét, akkor bizonyosan tisztulnának a nézetek s kivétel nélkül az egész közvélemény rokonszenvenne ezzel az akcióval.

Emödy József mindenben pártolja Károlyi Sándor gróf előterjesztését.

Déli 1 órakor elnök a tanácskozást felfüggesztette és határozatilag kimondta, hogy a délelőtti előterjesztett propositiókat a konferencia magáévá teszi és azoknak ebben az értelemben való eljárásával a gazdaközöniséget bizta meg.

A képviselőjelöltek.

Délután fél 3 órakor elnök ismét megnyitja a kongresszust.

Bujánovits Gyula azt az indítványt terjeszti elő, hogy a jövő képviselőválasztás alkalmával szólítsanak fel a képviselőjelöltek, hogy tegyék magukévá pártkülönbség nélkül a magyar gazdaszövetség programját és hódoljanak meg az agrár elveknek.

A kongresszus ez indítványt *vita nélkül magáévá vette*, miután ez ugyanis benn van a gazdaszövetség akciójának programjában.

A kongresszus IV. pontja György Endre előadása volt a magyar gazda hiteléről, melyet Bernát István olvasott fel.

A magyar gazda hitele.

György Endre előterjesztését Bernát István olvassa fel. A magyar gazda eladósodott voltának égető kérdésével foglalkozik. Közgazdasági írókra hivatkozva, a magyar föld forgalmi értékét cirka 10 milliárd koronára teszi, mely értékének cirka 62 százaléka van megterhelve.

Ez már magában véve is megdöbbentő adat.

A magyar középbirtokosság szempontjából azonban még sokkal aggasztóbb, ha tekintetbe vesszük, hogy ez az osztály szenvedett a lefolyt 30 esztendő alatt a legtöbbet. Ezeket figyelembe véve, a magyar középbirtokos adósságtérhet földje értékének 80—90 százalékára taksálja. De van egy másik dolog is, mely súlyosan nehezíti rá s ez hitelviszonyaink rendszere. Szükségesnek tartja, hogy a jelzáloghitelek mellett még a járadékhitelt is behozzuk azon adósságok fedezésére, melyek birtokszerzés céljából köttetnek.

Az értekezést zajos tetszéssel fogadták.

Balogh egy tervezetet terjeszt elő, mely szerint a magyar gazdák alakítsanak egy országos hitelszövetkezetet, melynek keretében biztosítási, értékesítési és fogyasztási szövetkezetet létesíthessenek.

Ennek kapcsán igen nagyérdekű vita indult meg az erdélyi birtokállapotok felett.

Torma Miklós erdélyi alispán utal arra a nagy nemzeti feladatra, mely Erdély birtokaira hárul. Szükségesnek tartja a pusztulásnak indult erdélyi birtokosok iránt a gazdák figyelmét és rokonszenvét felkelteni. Ezért javaslatba hozza, hogy a telepítési politika körében az erdélyi rész középbirtokosain oly módon segítsenek, hogy ezen osztály részére olyan törlesztéses kölcsön nyújtsassék, melynek törlesztéses hányadát az állam vállalja el és pedig évenként 3 és fél százalék összegben, a tőkekamatot pedig az illető birtokos fizetné. Ily módon 16 és fél év múlva a felvett tőkék törlesztve lennének. Az erdélyi földbirtokos osztály rekonstrukciójának két irányban kell történni: egyfelől megmentetnünk olyanok, a kik földbirtokokkal ma is rendelkeznek, de a bukás szélén állanak, azonban egyenleg garanciát nyújtanak arra, hogy a megmentésre érdemesek, másfelől 3—500 holdas birtokok vásároltatnának, melyek csak olyan egyéneknek volnának tulajdonjogilag átadhatók, a kik családdal bírnak és a kik a megyei, községi, önkormányzati életben szerepet játszanának. Ilyenekül alkalmasoknak látszanak a nyugalomba vonult tisztviselők. (Helyeslés.)

Páris Frigyes mindenben hozzájárul Torma indítványához. De javasolja, hogy ez akcióba vonassék bele az Enke is, továbbá Csikmegyének 4—5 milliónyi nagy vagyona is.

Ugron Zoltán utal azokra a nagy szolgálatokra, melyeket az erdélyi birtokosok annak idején az ország érdekében tettek. Erdély segített hozzájárulni a Tisza ármentesítéséhez s mégis az erdélyi birtokosság mindig mostohagyermek volt az államnak. Okvetlenül szükséges, hogy az erdélyi földterhmentesítés állami segítséggel történjék és a vidéki hitelintézetek rendezéséhez az állam beavatkozása is igénybe vessék. (Helyeslés.)

Biró István magyar nemzeti szempontból szintén szükségesnek tartja, hogy az erdélyi közbirtokosokon az állam segítsen.

A birtokminimum örökösödése.

Makfalvy Géza a birtokminimum örökösödéséről tartott előadást. Szóló előadja, hogy a földbirtok elaprózása és a kivándorlás befolyással bírnak az örökösödési törvényre. A gazdáknak a figyelmét tehát erre is ki kell terjeszteni. Ismerteti ezután a jelenlegi örökösödési törvényt és ennek módosítására vonatkozólag mondja el nézeteit. Ajánlja, hogy a más államokban divó törvényeket e tekintetben nálunk is minél hamarabb be kell hozni. De figyelmeztet arra, hogy ily intézmények létesítésénél arra is kell ügyelni, hogy a parasztbirtokot meg ne kössük, hogy lehetővé tétessék a birtoktalan munkásnak is földet szerezni. Szükségesnek tartja, hogy a kitelepítmenyeknek örökösödési rendje külön szabályoztassék, nehogy az állam erre vonatkozó áldozatai kárba vessze-

nek. Rámutat arra a visszasságra, mely az országot azzal éri, hogy idegenek gazdag magyar lányokat vesznek feleségül, a kiknek utódai nem lévén magyarok, nem a haza javára gyakorolják a földadta befolyásukat. Pedig ez különös fontossággal bír oly államban, melyben nemzetiségi villongásoknak és századokon át felülről jövő elnemzetietlenítő és bolondító törekvéseknek van kitéve a nemzet. Megoldandónak tartja a kis hitbizományok és a birtokminimum kérdését is. Mindeme fontos kérdések fölött a gyűlésnek nem szabad jelszavak után indulva határozni, hanem előbb alaposan tanulmányozni kell a kérdéseket, miért is indítványozza, hogy a gyűlés hívja fel a gazdaszövetséget, hogy e kérdéseket előzetesen tanulmányozza s vitassa meg s a legközelebb összeülő gyűlésnek tegyen jelentést.

Erre vonatkozólag a következő határozati javaslatot terjeszti elő:

A gazdaszövetség főhivatik, hogy a földbirtokok elaprózásának, a kivándorlásnak és az eladósodásnak okait tegye alapos tanulmány és vita tárgyává és vitassa meg a következő kérdéseket:

- a) az örökösödés mily alapelvek alapján szabályoztassék;
- b) fentartandó, eltörölendő, vagy módosítandó-e a törvényes osztályrész intézménye;
- c) milyen külön törvény rendelkezze az úgynevezett parasztbirtokok megmentése felett;
- d) miképpen szabályoztassék a telepítvényi birtokokban való örökösödés;
- e) miképpen szabályoztassék az idegeneknek a magyar földbirtokokban való részesedése;
- f) a hitbizomány intézménye fentartandó, eltörölendő vagy módosítandó-e;
- g) szükségesek-e a birtokminimumot meghatározó törvények és ha igen, milyen alakban?

Ha a gazdaszövetség e kérdéseket alaposan tárgyalta és minden kérdést alaposan megvilágított, akkor tegyen erről annak idején az új gyűlésen jelentést.

Földmívelési vámok és a határidőüzlet.

Zselénszky Róbert gróf azzal kezdi, hogy röviden utal azoknak fejtegetésére, kik előtte felszólaltak és hangsúlyozza, miszerint ingatlanok örökösödésénél szükséges behoznunk a szabad testálási jogot és legfeljebb a tulajdosági eldarabolás lehetőségét kell korlátoznunk, másképp tovább és egyre fokozatibb mérvben fog haladni a jelenlegi birtokos osztályoknak a pusztulása. Szabadság kell a földnek, — mondja, — másképpen elsorvad az a rsdikalizmus békői között.

Ezután áttér az ezentul követendő vám- és kereskedelmi politikánk fejtegetéséhez. *A vámszövetséget Ausztriával fentartandónak tartja*, de csak úgy, hogy a mellett képesek legyünk bizonyos, általunk meghatározandó iparágakat itthon fejleszteni. A többi államokkal kötendő szerződéseknél pedig követeli olyan mérvű agrárvámoknak a törvényesítését, mint a milyen agrárvámokkal védekeznek nyugoti szomszédsaink. Az iparvámok mérvének meghatározását az iparosokra bizza és kívánságaikba belényugszik, mert vám- és kereskedelmi politikánkat nem frázisként, hanem őszintén a nemzeti termelés alapjára kívánja fektetve látni. Még hangsúlyozza, hogy egy maximális és minimális tételeken alapuló vámtarifának a szerkesztését kívánja.

Kimutatja továbbá, hogy mennyire üdvös volt megszüntetni a kikészítési eljárást buzára és hogy egy országos vezemény felelne meg az őrlési kérdésnek.

A legesetlegessé visszaállítáza. *Rohanczytöbbit eseményekre, közöttük csapásnak Gida képviselő interpellációjára hivatkozva, kimutatja, mennyire igazolják ezek az évek óta tartó küzdelmet a tőzsei fedezetlen határidőüzleti játék ellen és újra röviden elő-*

adva e játék szövevényes lényegét és fölötté káros hatását úgy a mezőgazdaságra, mint az iparra és kereskedelemre, azzal végzi, hogy szükséges minél előbb e játékot lehetetlenné tenni.

Befejezésül fölkéri gazdatársait, kerüljék lehetőleg a „merkantilizmus“ és „nagytoke“ kifejezéseket, *miután nem voltunk és sohasem leszünk ellenségei sem az iparnak, sem a kereskedelemnek, hanem csak a fedezetlen határidőüzleti játékot üző tőzsdéknek*, melyek mindhárom kereseti forrásnak megrontói és mert a fent idézett jelszavak használata könnyen magyarázható félre ellenségeink részéről.

Benyújtja a következő határozati javaslatot:

Mondja ki a kongresszus, hogy:

1. olyan minimális és maximális vámtételekkel ellátott autonóm vámtarifán alapuló vámtételeket követel, mint a milyeneket javasolt a mezőgazdasági egyesületek szövetségi nagygyűlése, megjegyezvén, hogy az iparvámok mérvének megállapítását az ipari körökre bizza, mert vám- és kereskedelmi politikánkat nem frázisként, hanem őszintén, a nemzeti termelés alapjára kívánja fektetni, úgy a mezőgazdaság, mint az ipar érdekében;

2. Ausztriával a vámszövetséget fönf őhajta tartani, de csak úgy, ha a szövetség keretén belül lehetővé tétetik a magyar ipar fokozatos fejlődése;

3. követeli a fődözetlen határidőüzleti játéknak rövid időn belül lehetlenné tételét.

Gróf Zselénszky Róbert.

Gróf Zselénszky Róbert határozati javastatának 2-ik pontja kapcsán nagy vita indult meg.

Ugron Zoltán azt mondja, hogy az ipar ellen nem intéztek soha támadást, mert ha a kisipar tönkremegy ők sajnálják legjobban, nagyipar pedig nálunk sohasem volt. Szerinte nem osztályharcot vívnak ők, hanem a kereskedelmi osztály ferdességét, kinövései ellen küzdenek.

Mezey Lajos nem érthet egyet Zselénszky gróf előadóval, a közös vánterület követelésével. Kívánja, hogy a javaslat e pontja kihagyassék, vagy enyhébben fejeztessék ki.

Emödy József szerint ma lehetetlen volna a külön vánterület, öngyilkosság volna ez Magyarországra nézve. Az csak 10—20 éves agrárpolitika révén érhető el.

Zselénszky Róbert: Nagyot haladtunk hatalom dolgában Ausztriával szemben és elmult az az idő, mikor Ausztria dominált. Közgazdasági szempontból itélve, a vánterület kérdése egyenletlenséget szülni köztünk nem fog.

Ivánka, Makfalvy, Viczmándy felszólalása után a gyűlés Zselénszky gróf javaslatát fogadja el a második pont kihagyásával. Végül Deseffy elnök, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter köszönő tviratát olvasta föl, majd pedig Abaujmegyének és gazdasági együletének köszönetet szavazván, a gyűlést berekesztette.

Parlament a folyosón.

(A t. Házból.)

Megmozdult a politikai gépezet nagykeréke, megnyitlak a képviselőház tanácskozásai.

Néha úgy látszik, hogy fölösleges, hogy ötödik kerék; de ha így, negyedfél hónapig szünetelt: észre vesszük, hogy mégis hiányzik a társadalomnak egy keréke.

De most már forog-forog a Bányfy keréke és mi bizunk a Széll-kormány biztos kezében, hogy a parlamenti körforgás által mihamarabb szerencsésen el fog jutni — az új választásokhoz!

Élénk élet a folyosókon. Még élénkebb, mint odabent a tanácskozó-teremben.

Egy csoportban néppárti és kormánypárti képviselők beszélnek a Csáky Albin gróf kinevezéséről.

— Ime, az egyházpolitika folytatásának bejelentése! — véli egy keserű kedélyű néppárti hon- és lelkiatya.

— Hogy is ne! Inkább a ti érzékenységekre való tekintetből emelték némileg passzív állásba! Mert egy Csáky Albin grófot elvégre nem lehetett soká hevertetni!

E két véleményhez most még csak egy pártönkivüli képviselőre lett volna szükség, a ki konstatálja, hogy Széll Kálmán milyen nagy diplomata.

Olyan kinevezések származnak főle, a melyekről minden párt azt hiszi, hogy a másik pártnak van érdekében, de azért meg van vele elégedve maga is.

Az elnök valóságos üvegsátorból kormányozza a Házát.

Igaz, hogy nem látni egy vonását, nem hallani egyetlen szavát sem.

Hanem mindezen hátrányokkal fölér az a megtiszteltetés, a melyben eddig még egy elnöktársa sem részesült.

Már életében üveg alá teszik Perczel Dezsőt, a miből a Ház clamantesei most már azt következtetik, hogy nem szabad kövel dobálódznia, mivel üvegházban lakik!

A képviselőház első ülésén kérésötven kérvényt mutattak be.

Szép rekord. Mintha a t. Ház a körünkben időző sahhal akarna versenyezni.

Hogy a hasonlatosság teljes legyen, ki kellene puhatólni, hogy inkompatibilitások dolgában melyik ország van bővebben ellátva: Magyarország-e vagy Persia?

E tekintetben bizonyára mi vitük legtöbbször széles e világon, mert nálunk még az inkompatibilitások firtatása is — inkompatibilis!

TÁVIRATOK.

Háboru Kinában.

Tien-Csin, okt. 7.

Li-Hung-Csang Pekingbe utazott.

London, okt. 7.

Tien-Csin-ből jelentik a Standardnak október 5-éről: A német csapatokat ma reggel Tien-Csintől néhány mértföldnyire délre vereség érte. A németek összeütözköztek nyolcezer boxernek mondott kinaival és a németek kénytelenek voltak Tien-Csinbe visszavonulni. Azt hiszik, hogy a kinaiak nem voltak boxerek. Hanem Li-Hung-Csang csapataiból valók, a kik azt az utasítást kapták, hogy Tien-Csin közelében várakozzanak arra az esetre, ha az európaiak meg akarnák akadá-

lyozni Li-Hung-Csangnak a fővárosba való elutazását.

Berlin, okt. 8.

Pétervárról jelentik a Neueste Nachrichten-nek: a Novoje Vremja, a mely eddig feltűnően hallgatott a német császár és a kínai császár táviratváltásáról, ma azt írja, hogy a német császár aranyhidat épít a kínai kormányának.

London, okt. 8.

A Morningpost-nak jelentik tegnapi kelettel Sanghaiból: Lehetségesnek tartják, hogy a kinaiak megtámadják Sanghait. Hir szerint észak felől 3000 kínai katona tart dél felé a nagycsatornán át, hogy a már délen lévő csapatokhoz csatlakozzék. Sanghaiban az idegen csapatokat mind készenlében tartják a támadás visszaverésére. — Ugyanennek a lapnak jelentik Sanghaiból 5-iki kelettel, hogy Gaselee tábornok visszatért Sanghaiba és megparancsolta az összes angol csapatoknak, a vej-haj-veji ezred kivételével, hogy rendezkedjenek be a telelésre. A vej-haj-veji ezred visszatér helyőrségére. A folyón fölfelé hajókon élelmiszereket szállítanak, a miből azt következtetik, hogy a japánik Pekingben szándékoznak telelni. A vasut mentén is állítanak fel japáni tengerészkülönítményeket. A francia csapatoknak egyrésze elhagyja Pekinget.

Ungarisch-Weiskirchen.

Temesvár, okt. 8.

Temesmegye mai közgyűlésén Fehértemplom városának azzal a határozatával foglalkozott, mely szerint a város nevéét „Ungarisch-Weiskirchen“-nek kívánja megállapíttatni. Vargies Imre orsz. képviselő rut hálátlanságnak bélyegzi ezen határozatot a magyar állam irányában, mely elhalmozta a várost kedvezményekkel. A fehértemplomi határozat egyértelmű a hazaárulással; a várost csak a haza iránti gyűlölet készítheti, hogy német nevet kérjen. Minden rekrimináció nélkül azzal terjesztették föl tehát a fehértemplomi határozatot a kormányhoz, hogy ragaszkodva a történelmi alaphoz, a város neve Fehértemplom maradjon.

HIREK.

— **A király itthon.** A király megérkezése alkalmából, a ki valószínűleg e hó 12-én jön Budapestre, úgy a budai, mint a gödöllői várkastélyokban serényen készülődnek. Az udvartartás egy része ma már megérkezett, míg a többi 11-én jön ide. A király a nyugati pályaudvarról egyenesen Gödöllőre fog utazni, a hol vadászatok lesznek s onnan fog berándulni fővárosunkba, a hol a megszokott napokon kihallgatásokat fog adni.

— **A sah Budapesten.** A sah ma reggel fél kilenczkor kelt föl és megreggelizett. Kilencz órakor elhagyta lakását. A sah fekete polgári ruhát viselt. A mellényét mesés értékű órláncz díszítette. Az aranylánczon egy tucsat mogyorónagyságu gyémántkő lógott. A persa fejedelem négyüléss batárban foglalt helyet. Vele szemben tolmácsa ült. A másik kocsiban Neriman kán helyezkedett el, a harmadikban Móllás Hugó rendőrtaná-

csos. A fogatok a Koronaherceg-utcán, az Egyetem-utcán, Kálvin-téren, Vámház-köruton, a Ferencz József-hidon át Budára, majd a Kelenhegyi-uton a Gellérthegyre hajtottak, a hol 6 fel-sége mintegy fél órát gyönyörködött a kilátásban. Visszafelé ugyanazon az uton jöttek, a Kálvin-térről azonban a Múzeum-köruton és a Kossuth Lajos-utcán át a Klotild főhercegnő két palotája között a Váci-utczához értek. A Tiller-palotánál azonban nem tudtak keresztül menni, mert a kereszt-utat a város elzáratta. A sah itt kiugrott a kocsijából és heves gesztusokkal úgy látszik a feletti nem tetszésének adott kifejezést. Azután a fogatok megfordultak és a Koronaherceg-utcán keresztül haza hajtottak. Fél tizenkettőkor ért a sah a szállóba, a hol lakosztályába vonult és másodszor megreggelizett, utána pedig lepihent. Délután három óra tájban hagyta ismét el a szállót. Kocsijában Neriman kán, Emin Sultan, Sadrazan és a tolmács foglaltak helyet. A Mária Valéria-utczán át a Petőfi-térre hajtottak, a hol a „Zsófia“ nevű gőzös várt rájuk. A sah és kísérete külön hajóra szálltak és annak fedélzetén telepedtek le. Ó felsége látható élvezettel szemlélte a Dunasor palotáit és az új országház épületét. A hajó a Margit-sziget alsó állomásán kötött ki. Itt már várta a vendégeket a sah kocsija és a többi kocsija, a melyekben a fejedelem és kísérete elhelyezkedtek és a felső szigetre a vizesésig, majd vissza az alsó szigetre hajtottak. Itt a lóvonatra szállott föl a sah kíséretével és ismét a felső szigetre kocsizott, onnan pedig ismét a lóvonaton vissza. Este 6 órakor érkezett vissza a Hungária-szállóba, a hol estebédhez terítettek, a mely után a sah rövid időre lepihent. A sah holnap meglátogatja a lóversenyt.

A délelőtt folyamán a kített látogató-ívre Rohonczy altábornagy és Barlovác György római követ, a szerb főkonzultus vezetője, jegyezték föl nevüket.

— **Nagybeteg püspök.** Szombathelyről távirják, hogy Hidassy püspök állapota ismét a legrosszabbra fordult. Esméletét csak rövid időközökben nyeri vissza. Senkit fel nem ismer és erői szakadatlanul fogynak.

— **Nagy vasuti szerencsétlenség** hírét jelentik Heidelbergből. Tegnap este ugyanis a karlsruhi állomáson egy Nackargemündből jövő vonat összeütözközött egy zsufolt helyi érdekű vonattal. Az utóbbi három utolsó kocsija teljesen összetört. Azt mondják, hogy tíz ember vesztette életét, huszonötön súlyos és sokan könnyebb sérülést szenvedtek. Hiteles adatok még nincsenek. Egy vasuti alkalmazottat letartóztattak. A szerencsétlenség helytelen jelzés következtében történt.

— **Szobrot Kossuthnak.** Makóról távirják, hogy a város képviselőtestülete mai közgyűlésén nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy Kossuth Lajosnak a főtéren szobrot emeltet. E célra 32.000 koronát szavazott meg. A hiányzó összeget gyűjtés útján szedik.

— **Harcz a kaszinó tagosságért.** Furesa kis tárgyalás folyt le Békésen a járásbírószág előtt folyó hó 5-én, melynek előzménye az, hogy hat uriember

egy kaszinói tagnak kizárásáért indítványt adott be a választmányhoz, mely azonban azt 8 szóval hat ellen elutasította, ezután az indítványozott a járásbírószághoz rágalmazás és becsületsértés vétsége miatt följelentést adott be az indítványt aláírt tagok ellen. A tárgyalás folytán az eljáró albiró becsületsértést látott a kizárási indítványban és terhelteket egyenkint 50 korona pénzbírsággal sújtotta. A főmagánvádó a minősítés miatt, marasztaltak felmentésért felebbezték. Sokan kíváncsiak ezen szokatlan feljelentés végkimenetelére.

— **Eltűnt szakácsnő.** Mayer Zseni 30 éves szakácsnő a napokban a Kmetty-utca 18. sz. a. levő lakásáról eltávozott s azóta nyoma veszett. Nővére levelet kapott tőle, a melyben azt írja, hogy fájós lábai miatt a Dunába öli magát. Az eltűnt zömök termetű, barna haju, szemei feketék, arca kerek, jobb lábán bekötözött seb van. A rendőrség nyomozza.

— **Sajtópör egy fölösleges bajusz miatt.** A fölösleges bajuszt — állítólag — Hartmann János pécsi vándorfotográfus pingálta oda egy nő arczképre és azt kitétte a nyilvános kirakatba. A sajtópört Huss Gyula, a „Kis-Czell és Vidéke“ szerkesztője kapta, a miért az esetet leírta s a fotografusról adott fotografiájában Hartmann urat „impertinens“-nek címezte és minden retouche nélkül kijelentette, hogy „művelt németet (értsd osztrákot) és zöld szamarat ritkán lehet látni.“ Egyidejűleg azonban a fénykép csuffá tett eredetijének édesatyja is panaszt emelt Hartmannellen. Akis-czelli publikumom nem eshetnék meg ilyen csufúság, ha a vándor pécsi fotografusoknak nem adna kenyeret s jóra való hazai fényképészszel vétetné le magát. A magyar fotografus mindenesetre jobban tudja, hová való a bajusz és hová nem!

— **A mentők szeptember hónapban.** A mentők a múlt hónapban 457 esetben nyújtottak első segítséget. Volt a múlt hónapban 29 öngyilkossági kísérlet és öngyilkosság, betegét pedig az első segítséggel kapcsolatban 187-szer, megkeresésre 72 esetben szállították.

— **A piaci legyek.** Egyik vidéki lapársunk erőlyes dorgatóriumot ír a társadalom parazitáit ellen s őket szerencsés gyűjtőnévvel egyszerűen piaci legyeknek nevezi. Azután így folytatja:

„Küldsz velük a porondra. Verekedésnek mihamar akadnak bámulói. A piaci legyek azt kiabálják, hogy te támadt meg őket: részvétet akarnak indítani maguk iránt. Mikor már senki sem akad pártfogóul, meghunyászkodik a gyáva csoport: elismerik hibájukat. Te megbocsátasz. Mihelyt a távolság biztonságot nyújt nekik, szerencsés maguknak bérenczeket, kiket busás ígéretekkel reád uszítanak, ők maguk tartalékban maradnak. — Ne szemtelenkedjétek piaci legyek, mert elpusztultok. Halálotok szabadulása lesz a társadalomnak, győzelme a becsületnek, diadala az igazságnak.“ — Ejnye, ejnye, bizony sohasem hittük volna, hogy ilyen szemtelenek azok a piaci legyek! De azért a porondra még sem állunk velők! Nem elég őket a régi közmondás szerint vezetni, hogy „leo non capit muscas!“ Külön-

Házfelügyelők!

A melyik házfelügyelő hivatását jól betölteni akarja fizessen elő a „Budapesti Házfelügyelők Lapja“-ra, mert ebben mindig olyan közlemények vannak, a mire minden házfelügyelőnek szüksége van. A lap minden vasárnap jelen meg. Előfizetési ára negyed évre 3 kor., fél évre 6 kor. Egyes példány 24 fillér. Előfizetőknek a kiadóhivatal (Kerepesi-ut 53.) díjtalanul közvetít házfelügyelői állást.

ben is őszszel csip a légy, de majd elhull magától is télire.

— **A betegségyőző-pénztárak** feloszlása ügyében a kereskedelemügyi miniszter körrendeletet intézett a magyarországi másodfokú iparhatóságokhoz, a melyben felhívja azokat, hogy utasítsák az elsőfokú iparhatóságokat, hogy a pénztárak feloszlását nemcsak ne akadályozzák, hanem a feloszlatás iránt kért intézkedéseket mindig soron kívül tegyék meg.

— **A nő miatt.** Madarász István, Madarász Pál és Scheib Ede kocsisok Scheib szeretőjével tegnap éjjel felé a Fehérvári-úton mentek, a mikor három ismeretlen ember állt eléjük s nagy hangon követelték, hogy a leányt adják át nekik. A kocsisok a leány védelmére keltek, a mire verekedés keletkezett, a melyből Madarászné sok sebből vérezve a Rókus-kórházba kerültek. A rendőrség nyomozza a támadókat. — Gál Lajos betonmunkás az éjjel Elemér-utca 36. sz. a. levő lakásán összeveszett egy Farga Julcsa nevű leány miatt Nicker Jakab lakatoslegényvel. Gál most a Rókus-kórházban fekszik, míg a késelő Nicker a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte.

— **Rejtélyes halál.** Kőbányán, a Drašche-féle téglagyár egyik kementésében tegnap este halva találták Niedzla János 19 éves napszámost. Miután a kementése rég idő óta fűtve nem volt, valószínű, hogy az illető szívizomhűtés következtében halt el. Beszállították az orvostani intézetbe, a hol a halál okát a boncolás lesz hivatalosan kideríteni.

— **Egy ember tragédiája.** Pócs Károly, a székesfehéri fogháznak volt őre, tegnap a lipótmezei tébolydában fölakasztotta magát és a mikorára észrevették, meghalt. Pócs Károly betegsége miatt elvesztvén szolgálatát, annyira elkeseredett, hogy forgópisztolyal fobelőtte magát. De nem halt meg, csak a szeme világát vesztette el. Első öngyilkossági kísérlete után két hétre a kutba ugrott. Kimentették. Harmadnapra ismét a kutba akarta ölni magát, majd felakasztva találták. Ujból megmentték és ekkor a fővárosba hozták, a hol a lipót-

mezei tébolydában helyezték el. Itt végre sikerült keresztül vinnie ismételtén megkísérelt szándékát és tegnap fölakasztotta magát. Holttestét az orvostani intézetbe szállították.

— **Négy öngyilkossági kísérlet.** Loger József 20 éves asztaloslegény Nefejeits-utca 24. sz. a. lakásán kezei az ereket felvágta és nyakát elmetasztotta. Még idejekorán észrevették és sebeit bekötötték. Tettének oka ismeretlen. — Szécsi Fanny 21 éves cseléd Murányi-utcai lakásán szerelmi bánatában lügköldöt ivott. — Dulcsák Fáni 22 éves cseléd pedig a Petőfiter egyik padján ivott ugyancsak lügköldöt. — Schwarz Péter 20 éves fodrász pedig a felett való bánatában, hogy felesége elhagyta, mellbe lötte magát. Mindannyit a Rókus-kórházban ápolják.

— **Bizalom.** Az első budapesti kávémagazin az országban legelső, Budapesten pedig egyedüli e célra berendezett szétküldési vállalat, ennél fogva óva inti igen tisztelt vevőit az ujjban keletkezett különféle ajánlatoktól illetve házalóktól tett olesó kínálatól; egész bizalommal ajánljuk olvasóinknak a fenti cég Kubakáját; 4 és fél kiló kubakávé 7 forint elvámolva és bérmentve a legnagyobb inyencz is megelégedéssel kaphat.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

* **A Nemzeti Színházban** ma az „Idegen nő” került színre, a czimszerepben K. Hegyessy Marival, ki azt még a mult idényben vette át Jászai Maritól s ma ezuttal is nagy sikerrel játszta. A jeles művésznőnek diszkrét színezése, mérséklete a szerep tulzott alapvonásaival szemben, ugy bensősége, melylyel a szenvedély kitérésait enyhíti, valamint egész megjelenése rokon-szenvenessé tette a csaknem ríkió bizarrságot, melylyel e női alakot a szerző felruházta, a nélkül hogy elhalványította volna s a nagy elbeszélő jelenet nehéz feladatának is izléssel felelt meg, a szép számú közönség tetszése s ismételt kihívások közt. Márkus Emilia osztozott

a sikerben mint Septmors hercegné, szellemével s költészetével, melyet a modern hősnőkbe önt; Mihályfi, Gyenes, Császár szokott kiválóságu alakítással tették tökéletessé az összejátékot s a közönség teljes mértékben élvezhette a francia színmű előadását, melyekben a mi színházunk folyvást a legerősebbnek bizonyul.

* **A sah az Operában.** Szinte háttérbe szorul most az operaházi előadások s a vendégzereplők művészi értékének méltatása a nézőtér külsőségei mellett, a mit a legmagasabb vendégnek, a Muzaffer-Din sahnak gyakori megjelenése tesz érdekessé. A persa sahot, ugy látszik, egészen meghódította dalművészetünk, — s nemcsak balle-tünk, mint a hogy a keleti magas urakról szeretőnk nyugaton hangoztatni. Most vasárnap is csaknem tíz óráig jelen volt a sah és egész kísérete „Lohengrin” előadásán s a legnagyobb figyelemmel kísérték, osztozva a közönséggel, a drámai erőteljességű énekekben s zenében, mely főleg Dippel és Vasquez grófné éneke, de a többi közreműködők, Diósné, Ney és Beck s az egész zenekar és énekkarok mindvégig ritka hatást keltettek. Wagner szelleme meg lehetett döbbenve, mily győzelmet arat a német zene a magyarok és francziák után a persákon is. Gr. Keglevics intendáns láthatóan hálásan csillogtatta a fényes persa rendjelet, — pedig inkább csak a színpadi dekorációk barátja, — hogy a sah által még sikerül a M. Kir. Operaházat divatba hozni. Ma a sah tiszteletére a „Bajazzókat” és a „She” három legfényesebb balletablóját adták elő, meglehetősen közönség előtt, melynél csak az Opera táját s az Andrássy-utat ostromzáró rendőrség volt nagyobb számú. A sah oly jó mulatott, hogy a ballet utolsó jelenete után is ülve maradt kísérete közt az inkognitópályában s csak a közönség tömeges távozásakor kelt föl. Holnap ismét a királyok királyához lesz

szerencséje Operánknak; ő felsége tiszteletére a „Szigetvári vértanúk” első felvonását is adják, melyben jól megszidják a magyarok a törököket, — még a persákat is; de reméljük, a magyar-persa testvériséget s kitűnő diplomai harmóniát még ez sem fogja megzavarni.

* **A Magyar Tudományos Akadémia** ma délután 5 órakor tartotta első ülését báró Eötvös Loránt elnökelete alatt. Az elnöki bejelentések után Szily Kálmán főtitkár számolt be az Akadémia folyó ügyeiről. Elhatározták, hogy a pécsi templom mellett lévő IV. századbeli sirholt freskói megóvása czéljából felterjesztést tesznek a választás- és közoktatásügyi minisztériumhoz. Megállapították továbbá, hogy a december 1-én tartandó Vörösmarty-ünnepély két részből fog állani: Kápolna-Nyéken az emléktábla fölavatásából és Fehérvárt a megyeházában s a Vörösmarty-szobor előtt tartandó ünnepélyből. A szeptember 30-án lejárt pályatételre a következő számú pályaművek érkeztek be: 1. A gróf Teleky pályázatra 23 db. vigjáték. 2. A Farkas-Rasko pályázatra 45 hazafias költemény. 3. A Buljovszky-pályázatra 11 hazafias óda. 4. A Dóra-pályázatra (A közraktári intézmény jelentőségének kifejtése) 4 munka. 5. Az Ullmann-pályázatra (A járadék-birtokrendszer kifejtése) 2 pályamű. 6. A Pesti Első Hazai Takarékpénztár Pályázatra (Fizikai kérdés) 4 mű. 8. A gr. Andrássy Gyula-pályázatra (Deák Ferencz élete és jellemrajza) 1 mű. A többi lejárt pályázatokra nem érkezett pályamű. Az összes ülést az I. osztály ülése követte, melyen Gyomlay Gyula I. tag érkezett Szent István veszprémi donációjának görög szövegéről.

* **Magyar színház Fiumében.** Fiuméből írják, hogy Fekete Miksa társulata tegnap nyitotta meg az első magyar színi évadot. A Deák-szálló

REGÉNYCSARNOK.

A hőbortos hollandus.

— Elbeszélés. —

Írta: W. H. Riehl.

(Folytatás.) (9)

Keserű megbánást érzett. Ijedten várta a közelgő napot, a mikor utolsó fillérje is odahagyja; új kereset nem kínálkozott, hisz a bányába sem fogadták többé vissza.

A vén asszonyok többször mondogattak egy mesét a rokka mellett, mely szerint az ördög dugszagdaggá tette a szegény embert egy csomó arannyal, de az éjszaka folyamán szénné változott a sok arany s a szegény ember még szegényebb lett, mint annakelőtte, mert mindene elveszett, ráadásul a lelke is.

Nem ugyanezen sorsa volt neki is? Borzongások közepette jutott eszébe, hogy nem is oly rég, annyiszor megidézte az ördögöt, míg végre csakugyan eljött hozzá a lég-hajó alakjában. „Az ördög vigyen el porézikánként!” — nem ugy történt majdnem vele is? Norz Jusstus János fölvilágosodott férfi volt, — a lég-hajó megjelenése óta bizonyosan az. Nem is hitt azóta abban, hogy az ördög a szarvaival s körmeivel fogja darabokra tépni. De vajjon lehetetlenség-e, hogy jó egészségben, amugy észrevétlenül...

apródonkint... az ördög legyünk? Az ördög manapság már nem a saját személyében látogat meg bennünket, mint egykoron doktor Luthert meglátogatta Wartburgban, hanem szolgáit küldözi szét mindenféle alakban... Hátha ez a napfény- és embergyűlölő hollandus szintén az ördög követe?... Igy töprengett János és miután fejében megfészkelte magát ez a gondolat, mindig jobban belemélyedt hasonló kérdések tömkelegébe... Mily borzalmas mosolygással hallgatta végig a doktor az ő menekülésének történetét a lég-hajó elől! Mily föltűnő, hogy épp ez eset után vette őt pártfogásába! Aztán nem furcsa-e, hogy kiváncsián végighallgatta egy parasztnak az élettörténetét, melyre eddig még senki sem volt kíváncsi... Bizonyos, hogy mindezzel darabonkint lopkodta ki belőle a lelket... Ajándékaival közel hozta őt a fegyházhoz, a honnan tudvalevőleg már nincs messze a pokol. Végül csak azért mentette meg őt tanu-szavával a börtöntől, hogy teljesen kiszolgáltatathassa a kétségbeesésnek.

Jusstis Jancsi eme észrevételeihez még hozzáillesztette a doktor sajátosságát, szurós beszédmodorát, átszellemült arcát s azt a megzafolhatlan tényét, hogy husz év óta szándékosan kerüli a templomot, tehát világos lett előtte, hogy a lég-hajóval akkoron ugyan nem az ördög jelent meg a feje fölött, ámde

mégis csak az az átkozott léghajó az oka, hogy belekerült az ördög karjaiba.

A régi mese e szerint valósággá vált, csak a formája más; az ördög maga is változik a divattal. Némi kétsége azonban mégis volt Jánosnak, a mi vigasztalta is egy kissé, hogy tudniillik mit akar az ő szegény lelkével az ördög? Hát csak ugyan ér valamit, hogy annyit fáradoz érte?

Ez bizony meglehetősen sovány vigasz volt és János mindinkább gondolkozóvá vált. Borzasztó érzést keltett benne, hogy ő, a ki oly vidámkedvű volt annakelőtte, a doktortól átörökölte az embergyűlöletet, a magánosság utáni vágyat. „Kit a veszett kutya megharap, az maga is ugat”; engem egy veszett doktor harapott meg, tehát ezt kiáltom: Csönd legyen, el veletek! Hagyjatok engem egyedül, egyedül!

Félt az egyedüllétől és mégis kereste a magányt. Csoda, hogy meg nem örül... Hová meneküljön?

— Hová? ...

Mentő gondolata támadt:

— A föld alá! ...

A bányában biztosítva érezte magát felesége ellen; ott télen meleg van, nyáron hűvös; a bánya továbbá menedékhelyül szolgált neki, mikor a szörnyeteg lezuhant a felhőkből... Most másodszer is a föld alá készült menekülni az ördög elől.

Bányász munkára nem vették viz-

szá, de közönséges napszámoknak fölfogadták — próbaidőre. Es ime, eszébe jutott, a mi annak idején a doktornak is rendkívül megtetszett, hogy ő egykor föllázadt a munka ellen és sietett azért az ördögöt megidézni, mikoron pedig az megjelent, ugyancsak a munkával iparkodott tőle megszabadulni. Mindjárt első nap tehát oly eszeveszettel fogott a dologhoz, mint ama borzasztó negyedórában.

A munkavezető kezdetben azt hitte, hogy ez a szorgalom csak muló szalmaláng. Ámde János észrevette, hogy két karjának a kinjai feledtetik vele az agyvelő kinjait, ezért aztán erősen kitarított a kemény munka mellett és odáig vitte, hogy kevés hetek múlva visszanyerte czimborái becsülését is és ilyenformán ismét nagy lelkinyugalommal vitte haza szombatunkint a bérét.

Minden tehát a régiben volt megint, csak annyiból állott be változás, hogy Jusztis Jancsi csöndesebb, magába zárkozottabb lett, de emellett szorgalmasabb is, mint valaha az életben. Feleségének őszintén elmondott mindent, a mi szívében feküdt, kettesben aztán elátkozták a titokzatos doktort. Az asszony megerősítette őt hitében, hogy az egész történet — immár elmúlt, miként az álom — valóban ördög által szövődött.

(Folyt. köv.)

nagyterme, hol a színpadot felállították, zsufozásig megtelt közönséggel, mely a Hymnust állva hallgatta végig és zajos tetszéssel fogadta Barabás Albertnek alkalmi prólogját, mely így végződik: Ó, égi muza! bűvös kezéddel, kergess el innét minden felleget, legyen közöttünk és fűzzön össze örökkétartó hazaszeretet. Első előadásul a „Falu rossza“ ment. Remény van, hogy a társulat a további előadásokra a Fenice színházat kapja meg.

SPORT.

Budapesti lóversenyek.

X. nap.

(Kedd, okt. 9.)

Hároméveseink közül nem mutatott az idén egy se klaszis-formát. A mit ez évjárat lovainak össze-vissza futásának tudunk be. Holnap a Szt. László-díjban, mely a meeting legjobban díjazott két éves futama, két éveseink fogják bebizonyítani, hogy képességeik, klasszizus megegyezik a derby évjáratával, mely lótenyésztésünk szégyenletes állapotát bizonyítaná, vagy pedig a holnapi győztes futása följosít-e bennünket arra a feltevésre, hogy a jövő évi derby győztesét benne keressük. Ha *High Leicestershire*, vagy *Spitzbub* fog elhaladni győztesként a bírói páholy előtt, melyek eddigi győzelmek alapján 5 kg. súlytöbblettel indulnak, akkor az eredmény kárpótolni fog bennünket lótenyésztésünk hároméveseinek rossz formájáért.

Jelöltjeink:

- I. Dréher-ist.—Diva.
- II. Redgely-ist.—Orssich-ist.
- III. Degenfeld-ist.—Festetich-ist.
- IV. Állandó—Waterloo.
- V. Hangya—Rose S.
- VI. Cleó—Arató.

o **A. M. A. K. jubilaris versei.** A vasárnap d. u. fél 3 órakor rendezendő *nemzetközi atlétikai és kerékpáros viadal* nevezési zárata e hó 9-én, kedden este 7 órakor van. E verseny alkalmából kerülnek először kiadásra a király, a főherczegek és a minisztériumok által a jubileumra adott díjak. *Ő felsége* díja, mint örökös vándordíj a 100 yardos síkfutásra, *József főherczeg* díja a 220 yardos handicapre örökös vándordíjnak. Időleges vándordíjnak *Ottó főherczegé* a hármastugrás, *Frigyes főherczegé* a magasugrás, *Jenő főherczegé* a díszkosztetésre, *József Ágost főherczegé* a 3 angol mértföldes síkfutásra, *Szász Coburg Gothai Fülöp herczegé* az 500 méteres kerékpáros versenyre, a válás- és közoktatásügyi miniszter által alapított *államdíj* a súlydobásra örökös vándordíjnak. Időleges vándordíjnak a *m. kir. honvédelmi minisztériumé* a tisztí kerékpárversenyre. *Budapest székesfőváros-díja* a 2000 m. kerékpáros handicapra tüzetett ki.

Nyílt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Vergyógyítás (Hemopatia).

Uj, kipróbált gyógymód. Kimaradhatatlan siker **asthma-, sziv-, vese-, gyomor-, bél-, ideg-, vér- és bőrbajoknál.** Biztos védelem **szélhűtés,** korai vakság és **elmezavar** ellen. Evente száz meg száz teljes gyógyulás még a legsúlyosabb és legrégebb bajoknál is. E gyógymód feltalálója és egyedüli képviselője

Dr. Kovács J. egyet. orvostudor. Rendel naponta intézetében **V. ker. Váci-körút 13. sz.** Házon kívül is kezel, meghívásra vidékre is megy.

KÖZGAZDASÁG.

= **Állatdíjazás.** Temesmegye mezőgazdasági bizottsága *Rékason* fényes sikerű állatdíjazást, tejlőversenyt és háziiparkiallítást rendezett, melyhez *Darányi* földmivélségi miniszter is tetemes összegű díjakkal járult hozzá. A megye vezérferfiái, *Molnár* Viktor főispánnal élükön mind kimentek Rékasra, a hol a földmivélségi miniszter képviselőletében megjelentek *Pirkner* osztálytanácsos és *Sierban* tejjgazdasági főfelügyelő, *Gáll* József főrendi tag, *Kabdebo* alispán, *Ambrózy* Béla és *Gyula* bárók, valamint a mezőgazdasági bizottság elnöke *Nagy György*, a ki *Jeszenszky* Jánost főszolgabíróval rendezte a versenyt és kiállítást. A tejlőverseny díjai fölött a báró *Ambrózy* Gyula elnökle a alatti zsűri ítélt. Négy száznál több szarvasmarha volt kiállítva. A 800 tárgyból álló háziiparkiallításban a megyei hölgyek ítélték oda a díjakat.

Időjárás.

A maximum még tovább erősödve, az egész kontinensre kiterjedt, a depressziók pedig az Atlanti-Oceánra és Észak-Oroszországra húzódtak vissza. E helyzethez képest az idő az egész kontinensen — és így nálunk is — derült és enyhe.

Jóslat. Változás nem várható. **Hőmérséklet:** Budapest 13.6, Ó-Gyalla 6.8, Zágráb 12.3, Szeged 10.3, Kolozsvár 10.2, Bécs 09.2, Róma —, Berlin 10.9, Páris 11.6, Szent-Pétervár 6.6.

Budapesti gabonatózsde.

A 40.000 mm.-nyi forgalomból 7000 mm. a szombat délutáni eladásokra esik. Az irányzat csendes volt és az árak nem változtak. A legmagasabb ár 7.85 korona, a legalacsonyabb ár 7.10 korona volt. Egyéb gabonáneműk közül több tétel rosz 7.02 és fél — 7.10 koronán kelt el. 4 és fél órakor a következők voltak a záróárfolyamok:

Buza 1900. okt.-re	7.50—0.—
Buza áprilisra	8.01—8.02
Rosz 1900. okt.-re	7.26—7.27
Rosz áprilisra	7.49—7.50
Tengeri máj.-ra	5.10—5.11
Zab 1900. okt.-re	5.34—5.36
áprilisra	5.55—5.57

Budapesti értéktőzsde.

Mindig kell ürügy ahhoz, hogy az árak hanyatlának, a mi a mostoha viszonyaink mellett meg nem akadályozható. Ma a vaskartellról terjesztettek kedvezőtlen híreket és ezért nemcsak a rimamurányi részvény csökkent 582-ről 514-re, hanem a többi papírok 3—4 koronával hanyatlottak.

A helyi értékek piacán a hangulat tartott volt.

A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	646.50
Magyar hitelrészvény	656.—
Leszámitoló	429.—
Rimamurányi vasműv.	516.—
Osztrák-magyar-államvasut	655.—
Közuti-vasut	595.—
Városi villamos vasut	283.—

Állatvásár.

Köbányai sertéspiac. Október 8-án. Fialat nehéz (páronként 320 kgron felüli súlyban) 96—98 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 klg.) 97—98 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 klg-ig terjedő súlyban) 98—99 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kgron felüli súlyban) 95—96 fillér. Közép (páronként 240—260 kgr. súlyban) 94—95 fillér. Könnyű (páronként 240 klg-ig terjedő súlyban) 93—94 fillér. A sertésüzlet irányzata: változatlan.

Budapesti juhvásár. Okt. 8. Felhajtott 3394 darab juh. Egységi árak: I. rendű ürükért 40—44 fill. kilogrammonként, kivételesen 50 fill. (42—46 korona páronként). Középmínőségű ürü 36—38 fillérig kilogrammonként, (30—36 korona páronként). Anyajuhok 34—38 fillérig kilogrammonként (28—30 kor.-ig páronként). Raczka-juhok 24—28 fillér kilogrammonként (— korona páronként). Szerbiai juh — fillér kg-ig Kiverési juh 14.—20 fillér kg-ig (— korona páronként). Kecse — korona páronként. Daczára, hogy a felhajtás 2000 darabbal kisebb volt a múlt hetinél, közép és silány minőségek árai 2 koronával métermázsánként csökkentek.

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratok vissza nem adatnak. Névtelen levelekre nem válaszol a szerkesztőség.

L. J. Izsák. Intézkedtünk, vagyis utánajártunk a postahivatalnál, mert kiadóhivatatainkból reudesen megy az újság.

Ny. K. Lugos. Ha még egyszer megírná a számokat, jól tenné, mert egy részük nem olvasható, az ötöst hármassal, a hetest négyessel írja, vagy megfordítva; egy szóval nem tudunk kiigazodni, tehát pontos választ sem adhatunk.

K. J. Szombathely. Vasárnapi számunkban táviratot is olvashat róla.

T. B. Nagybánya. Köszönjük a felvilágosító figyelmeztetést, jókor jött.

V. Gy. Kanizsa. Még eddig nem sikerült rájöttünk.

M. M. A szerzős marad, ha csak a pályázati hirdetésben más intézkedés nem történik.

Dilettáns nyelvész. A magyar nép nem felel „igen“-nel a kérdő szóra. Arra, hogy meg, „Megértett kend?“ azt feleli, hogy „meg“ vagy pedig „igen is kérem alásan megértettem!“ „Éttél-e ma?“ „Ettem.“ Mikor a somogyi bakától azt kérdezte tisztje, hogy „Verstanden?“ azt felelte magyaros nyelvérzékével, hogy „Ver!“

— A mi többi kérdéseit illeti: „A levet csapni valaki körül“ aligha nem onnan jön, hogy a régi jó időkben a szerelmes kukta az ételekhez való higlevet csapta a szép szakácsnőhöz, arra rendeltetett konyhai instrumentumokkal. — A kakukról mondhatja, hogy „tárog.“ Ez új szó, de elég jó, a „kakukkol“-nál szebb, bár ez utóbbi hangfestők.

„Czigánynyelvet beszélő falusi.“ Kegyednek volt igaza, mert van kreol nyelv is, nép is, testszin is! Kreol nyelvnek az ázsiai, amerikai és afrikai benszülttek nyelvének az angol vagy hollandi nyelvvel való vegyülékét nevezik. Kreoloknak nevezik továbbá az amerikai, afrikai és kelet-indiai európai gyarmatokon született francia, spanyol és portugál egyéneket. A négekkel keresztezett európainak, eredetileg spanyolnak, több generáción átfinomulva, olajbarna arczbőre van; ez a kreol testszin. Ilyen arczzinű ismerőseinket csakugyan kreolnak szoktuk nevezni. Ime, teljes tudományos fegyverzettel győzheti le elhamarkodott itéletű ellenfelét.

SZÍNHÁZAK.

(Kedd, október 9-én.)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A komédiások.

Vigjáték 4 felv. Irta Pailleron Eduard. Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Parasztbecsület.

Melodráma 1 felv. Zenéjét szerzelte Mascagni P. Szövegét írták Targioni-Tozzetti és Menasci, Fordította Radó Antal.

Utána:

A szigetvári vértanúk.

Történelmi színmű 4 felvonásban. Irta Jókai Mór. Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

NÉPSZÍNHÁZ.

A görög rabszolga.

Operett 3 felv. Szövegét írta Owen Hall. Fordította Makai Emil és Pásztor Árpád. Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Coralie és Társa.

Bohózat 3 felv. Írták Valabrégue és Hennequin. Fordította Heltai Jenő. Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A koldus és királyfi.

Operett 3 felvonásban. Mark Twain elbeszélése nyomán szövegét írta és zenéjét szerzelte Sziklai Kornel. Kezdeté fél 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

KINA.

3 részben, 200 vetített képpel. Irta Weiss Róbert. Kezdeté fél 8 órakor.

Herczeg és Horvát

Budapest, Kerepesi-ut 52. szám. Adria-szállóval szemben.

A főváros és vidéki közönség egyaránt érzi a rossz pénzviszonyokat! ————— Jelszó: Takarékoskodni kell!

Szerpentinaját szövethől

Lüszterből

Elegáns nőiruha

Moir selyemalj

Selyembluz minden színben

Erre nálunk van alkalom, mert még eddig nem létezett árért adunk el

3.50 lrt Szörme gallér

4.35 lrt Selyem utcai ruha

10—15 lrt Pongis selyemruha

9—17 lrt Elegáns őszi kabátok

5 lrt Legelegánsabb gallérok

10 lrt és följebb Angol ruhakelmék

25 lrt Paplan, legjobb fajta

15—20 lrt Selyempaplan minden színben

5—10 lrt Független két ablakra

4—20 lrt Ágyterítő 3 darab

65 kr.-tól 2.20 lrt

4 lrt

8.50 lrt

7.20 lrt

5 lrt és följebb

Gyászruhák négy óra alatt elkészítenek.

Faeladási hirdetmény.

A vinkovcei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó s alábbi kimutatásban felsorolt és a természetben is megjelölt vágásokban található tölgy-, kőris-, szil-, gyertyán- és egyéb törzsek eladása iránt 1900. évi október 22-én délelőtti tíz órakor a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál szóbeli ajánlatok kizárásával, nyilvános árverés fog megtartatni. Az árverési és szerződési feltételek megtudhatók a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál és az alább megnevezett erdőgondnokságoknál:

Folyó szám	Erdőgondnokság neve	Védkerület neve és száma	A vágás területe k. hold	Törzsek száma				Becsült fatömeg		Becsérték korona	Megjegyzés	
				tölgy	kőris	szil	gyertyán s egyéb	műfa	tűzifa			
				darab				m ³				
1		Ilinagreda 1.	35.00	1.475	212	573	—	4.993	2.054	122.491		
2		Cadjavski bok 2.	73.20	2.159	761	913	37	7.150	4.868	180.735		
3	Jasenovac	Čadjavski bok 3.	40.35	960	—	197	573	4.460	1.711	116.147		
4		Drojane 5.	74.50	884	—	206	506	4.702	3.688	125.027		
5		Trstika 7.	65.00	960	—	140	673	4.302	1.588	110.240		
6	Lipovljane	Savički gjol 12.	64.96	40	8.399	89	472	1.192	13.039	36.512		
7		A. 19. Javička greda	68.46	942	117	5	2	5.960	437	162.565	1899. évről visszamaradt	
8	Raič	A. 19. Javička greda	55.43	869	63	50	1	4.131	658	110.268	1898. évről visszamaradt	
9		B. 19. Javička greda	10.50	8	265	—	24	115	753	2.920	1899. évről visszamaradt	
10		B. 19. Javička greda	10.50	77	560	—	2	389	1.352	12.055	1899. évről visszamaradt	
11	Uj-Gradiška	B. 22. Medjustrugove	23.56	2	1.678	—	—	59	1.337	2.808		
12		Medjustrugove 22.	23.56	—	943	—	108	48	1.351	2.874		
13	Morovič	Somovac	101.10	2.461	43	380	5	10.358	2.516	313.442		
14		Puk 30,	80.86	Cer. 42. 914	—	24	851	3.414	1.165	102.450	1897. évről visszamaradt	
15	Jamina	Puk 30.	50.00	Cer. 4. 811	—	—	—	2.612	28	78.326		
16		Vratična 33.	74.80	2.034	—	—	—	6.593	—	193.814		
				851.78	Cer. 46. 14.596	13.046	2.577	3.254	60.478	36.545	1,672.674	

Vinkovcén, 1900. évi szeptember hó 30-án.

Kir. főerdőhivatal.

Kávé

Tea

Első Budapesti Kávemagazin

Kávé

elvámolva és bérmentve, postán utánvétellel
 4 1/2 kg. Portorico kávé 6 frt 50 kr.
 4 1/2 kg. Cuba kávé 7 frt — kr.
 4 1/2 kg. Mocca kávé 7 frt — kr.
 4 1/2 kg. Jáva kávé 7 frt 50 kr.
 4 1/2 kg. Gyöngy kávé 7 frt 50 kr.
 1/4 kg. Csász. kev. tea 1 frt 50 kr.

Belák István

BUDAPEST,

VII., ker., Rottenbiller-utca 4. sz.

Tea

Kávé

A ki jó sérvkötőt akar, forduljon bizalommal alanti czéghez.

Ajánlja kizárólag saját gyártmányu sérvkötőt, haskötőt, egyenestartót, suspensoriumait, valamint az összes betegápoláshoz szükséges kötszereit. Készít minden testeknek Orthopedfűzőket, műlábakat és kezeket és minden e szakmába vágó kötszereket. Hivatkozom arra, hogy számos éven át a külföldön, kórházakban, mint sebészeti kötszerész dolgoztam és munkám a legelső tanároknál a legjobbnak bizonyult. Sérvkötő megrendelésnél kérem a test körméretét és hogy jobb, bal vagy kétoldalú sérvkötő szükséges. Ara egy oldalra 4 frttől 6 frtig, két oldalra 8 frttől 10 frtig. Kizárólag egyedüli főraktár valódi francia és angol gummi és halhólyag különlegesekben, tuczatja 120 krtól 6 frtig. Párisi óv-spongya Safeti-Sponges, tuczatja 4 frttől 6 frtig. Pessarium oclusivum méh védő, hölgyeknek nélkülözhetlen, darabja 1.50 frt. Megrendeléseket pontosan eszközöl a legnagyobb diszkrétio mellett

RADVANYI L.

sebészeti kötszer-gyáros

Budapest, VII., Erzsébet-körut 36

MAGYAR SZENTKÉP-IPARVÁLLALAT.

A magyar ipar ez ágának hazánkban vallásérkölesi és fontos közgazdasági jelentősége van. Ha a külföldre szivárgó összeg a hazai gyártmányért itt marad: vagyont mentünk meg az országnak; idegen ajku hiveink pedig magyar tárgyú szentképek birtokába jutnak.

Ez eszme által buzdittatva **Roskovics Ignác** festőművésznünknek a budai királyi palota Szent-István terme díszéül festett és több más eredetieit sokszorosítási jogát megszereztük s a sorozat elseje gyanánt, nagy és kis formában

SZENT ERZSÉBET, SZENT MARGIT,

továbbá, **Zichy Mihály** egyik remekműve eredetije után,

SZÜZ MÁRIA és szülői

képeit adjuk, színes és fekete nyomásban.

Ezeket követi ugyanacsak Roskovicsnak a **Mária-radnai** templom oltárképeül festett

„ANGYALI ÜDVÖZLET” (Ave Mária),

továbbá ugyanannak

SZENT LÁSZLÓ és SZENT IMRE

képei és

SZENT ISTVÁN csoportképe.

A nagy képek 32 1/2 cm. széles és 50 cm. hosszúak és fali díszül szolgálnak, a különböző méretű kisebbek pedig imakönyvbe valók.

Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel készséggel szolgál

A kiadó: **WERBÓCZY KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
 Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13. (saját házában)

Legszébb
alkalmi
ajándék!

Kedvezmény

Gyönyörű
kivitel!

„MAGYARSÁG” előfizetőinek.

A ki a „MAGYARSÁG” kiadóhivatalába

egy fényképet küld

5 forintért kap egy életnagyságu

gyönyörű kivitelű **platin-arcképet** pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.

Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:

Ő Felsege I. FERENCZ JÓZSEF király

a magyar honvédség parancsnokai élén.

Rézmetszet 80/110 cm. nagyságban 3 frt 50 kr.

Ugyanaz 63/79 1 > 50 >

Az 1848-iki és 1867-iki parlamentaris magyar kormányok arcképcsarnoka:

Batthyány-miniszterium 1 frt 50 kr.

Andrássy- 1 > 50 >

BLAHA LUJZA művésznő

élethű arcképe 50/66 cm. nagyságban 1 frt — kr.

Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajzárral több. Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapestben az átvételnél) lesz kiegészítendő.

Feltűnő
olcsóság!

„Magyarság”

kiadóhivatala

Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Legalkalmasabb
moglepetés!

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címzet és lakást is bele lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli 'udakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg bekezdik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postaltalvánnyal, mert a postaltalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések fölvetetnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi és Iparkalauz.

Beszerezési források.

Czimbalmaim,

melyek az illetékes zenekapacitások által minden tekintetben a legkitűnőbbeknek vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 frttól különböző árban kaphatók. Mint-hogy ez idő szerint a czimbalomnak pedálján és belső szerkezetén utóérhetetlen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hang javulásért és tartósságért kezességet vállalok.

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
Budapest, VII. kerület, Erzsébet-körút 42. sz. és Vörösmarty-utca 16. szám.
Árjegyzéket bérmentve küld.

Okmánygyártó Vállalat.

Menyasszonyok. Völgények.

Az Orsz. Esketési Ügyvivőség Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz., mindenféle okmányt megszeresz. Keresztülviszi és elvállalja a házassági dispencziókat, névmagyarosítást, mindenféle tiszti és katonai ügyeket, utlevél, állampolgárságot, örök befogadási ügyeket és különböző engedélyek megszerzését jogtanácsosa segítségével. — Beszerzi a házasságkötéshez szükséges összes okmányokat, engedélyeket, elvégzi a kihirdetés körül utakat. Amerikai s minden külföldi megbízásokat lebonyolít. Ügyvivő: Kisteleki J. Szegényeknek ingyen áll rendelkezésére a vállalat

17 frtért

egy nagy fuvar, négy teljes méter

kemény tűzifa, száraz bükk- és gyertyánfa vegyesen,

4 méter puhafa 15 forint,

felapritva, szállítva és pin-czébe hordva. Legjobb minőségű porosz kőszén zsákokban és fuvarban.

Megrendelések

Freud Lajos

(ezelött Freud és Duma)

tűzifa-kereskedőhöz,

V., Felsőrakpart 7, intézendők. Telefon 695

Első magyar budapesti cipő gyors javító-intézet

Budapest, V., Marokói-utca 2. sz. Mindennemű cipőjavítás gyorsan, szolidan és legjutányosabban.

Egyházi szerek,

lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók: Szüts és társánál, Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Első magyar betűöntő részvénytársaság

Budapest, Dessoewffy-utca 32. sz. Könyv- és címírá-sok. Rézlelnia gyártás. Mechanikai műhely.

Kitünő,

valódiszékely könyv. Ebéd, vacsora 20 forintért, a Fehérő szálloda éttermében. Ürmösinel, Kerepesi-ut. Legolcsóbb bevásárlási forrás!

J. WEISZ LAJOS

BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 22. (Telefon-Hirmondó épület).

Saját gyártmányu férfi- és fu-ruha nagy raktára.

Mérték szerinti megrendelések a legújabb divat szerint a legjobb minőségű kül- és belföldi gyapjuszövetekből a legegység-sabban eszközöltetnek. Feltünő olcsó árak mellett.

Házi ebéd-kosztot

keres egy nő a Korona-herceg-utca közelében. Loveleket kér K. V. alatt a kiadóhivatalba. 5354

Kevésse használt bunda

erősebb ur részére (farkasprém bélés, térdig érő hosszúságban) 25 frtért eladó. Ugyanott használt gyermekkocsi, összerakható vas-ágy és nagy speiz-állvány olcsón eladók. Várház-körút 8., III., 15. 7570

Női ruhát

olcsón készítek háznál, Ben-czik Juliska, Kisfaludy-utca 16., I. em. 11. 5112

Kettős elektromágneses kereszt vagy csillag

R. B. 86967. sz. gyógyít és felüdit kezeség mellett.

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájásnál; a migrén, neuralgia, vértelenség, sárgaság, szédülés, a fülzúgás, nagyothallás, a szivverés, szivgyörcsök, asztmatikus rohamok, a gyomorgörcsök s egyéb görcsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a nem elgyengülés, a csusz, köszvény, ischias, a gyengeség s a gyengesség bajában; influenzában s a vele járó hátfájásoknál; különösen idegbántalmaknál s a velük járó álmatlanság s különféle gyengeségi állapotok bajában; a rendetlen vérkeringés bajában s még sok más oly bajban, a melynek a normális orvosi kezelés szerint villanyos áram a gyógyító szere. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nem csak idővel időre, de állandóan jótékony villanyos áramot áradtatást stét a testben s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a leghaladatosabb óvószert az emberi szervezetet megrohanó betegségek ellen. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy világszerte betegségeket teljesen meggyógyított. Az iródamban levő elismérések az bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből hálással emlékeznek meg készülékem, az iródamról s a készülékem által megtekinthetők. Minden használatnál, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni. Figyelmeztetem a t. ez. közönséget, hogy az én készülékem nem tévesztendő össze a Voltával, mely teljes hatástalansága miatt Német-oroszországból, sőt Ausztriából is hivatalosan ki van tiltva, míg az én elektromágneses készülékem kiváló gyógyító erejével fogva általánosan elismert, közkedvelt és elterjedt. Már csak rendkívül olcsósága is erősen ajánlja.

Nagy készülék ára 3 frt vagy 6 korona. Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak.

Kis készülék ára 2 frt vagy 4 korona. Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Fő központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére: **MÜLLER ALBERT, Budapest, V., Vadász-utca 42 R.** Kálmán-utca sarkán.

Nyomatott a kiadóhivatalban, Vármegye-utca 11-13. Nyomatott a kiadóhivatalban, Vármegye-utca 11-13. Nyomatott a kiadóhivatalban, Vármegye-utca 11-13.

Butoriparosok,

Nemes és Lengyel Budapest, IV., Keosko-méti-utca 6. sz. I. em. ajánlják dusan felszerelt raktáraikat, sajtókészítme-nyű fa- és kárpitos mun-kákban.

Képes levelezőlapok.

Naponta újdonságok.

Nagybanl árak

viszonteladók. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Leitner M. L. és fia

papirkereskedésében, BUDAPEST, V., Váci-körút 18. sz.

Tengerifü 3 részű csinva-

matracz 3-50 kr. 2 személyes atlasz cachemir-paplan 3-50 kr (varrás nélkül), négy gombhoszu finom nyulékony bőrke-tyű 78 kr. Szövött tiszta selyemkélme mint Taffet és brocat átlag 88 kr.

Kapható, míg a készlet tart. Steiner Simon ver-senyáruházában Ki-rály-utca 34. sz. a. Kérném a czimre ügyelni!

Magyarország leghírnevesebb ásvány-gyógyforrásai a Bikszádi

gyógyit mint a drága Selters. A Sztójkaí azonos a karlsbadival. Bérnök: Almer Lajos és Károly, Nagybánya.

10 forint

remek szabású férfi-öltöny, mérték után, valódi gyapju-szövetekből Grünfeld Ignác férfi-szabó, Budapest, Népszínház-utca 27. Vidékre minták bérmentve. 7524

Alapított 1871. **BLÁZEK ADOLF** késműves és műköszörüs BUDAPEST, IV., Eskü-ut 5. szám. Főherceg Klotild palota, Kossuth Lajos-utca foly-tatása.

Sírkoszorúk,

fa- és érc-koporsók egyszerű és díszes ra-vatalok legolcsóbban kaphatók: Budapest, IV., Váci-utca 45. sz. IV., Molnár-utca 35. VI., Nagy-Mező-utca 10. Kérem erről meggyő-ződni.

Gyermekágy

vasból, teljesen jó karban, helyszűke miatt 5 frtért eladó. Népszínház-utca 18. I. em., 16 ajtó. 5301

Nem titkos szer!

Kész konyha-berendezés

állandó raktára **BÖLE JÓZSEF** asztalos-mesternél, Budapest, VIII., Stéhly-utca 1.

Kisiparosok

lik motorüzemmel ki-vánnak dolgozni, olcsó és modern berende-zésű műhelyeket bé-relhetnek az erzsébet-falvai közműhelytele-pen. Bérelhetők ugyan-ott a műhelyvel együtt elektromotorok és munkagépek olcsó hajtóerő. Bővebb felvilágosítás nyerhető: A Magyar Közűműhelytelep Részvénytársaság irodájában, Budapes-ten, V., Fürdő-utca 10. sz., 1. em.

12-15 forintért

remek szép szabású öltönytöket ugyszintén 12 frttól 20 frtig felöltő és télikabátokat készít, pontos mérték szerint, tiszta gyapju szövetből Mehr Samuel és Klein okl. műszabász, Nagydiofa-utca 18 M., I. em. Vi-dékre mintákat és mérték-vételi utasítást bérmentve küld.

Megjelent és kapható KILLIAN FRIGYES UTÓDA

magy. kir. egyeteml könyv-árus főbizománysnál Bu-dapest, VI., Váci-utca 1. A magyar korona or-szágainak Helységnev-tára 1900.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletéből szer-keszti: dr. Jekelfalussy Jó-zsef a m. kir. közp. sta-tiszt. hivatal igazgatója. Ára 12 korona.

A vasuti szállítási szol-gálat kézikönyve.

Magyarország és Ausztria, továbbá Német-, Francia-, Olasz-, Orosz-, Spanyol-, Svéd- és Norvégország, a Balkán-államok, nemkü-lönb Dánia, Németal-föld, Portugália és Svájc vasuti állomásainak jegy-zéke. Kiadják: Toldy Fe-rencz örökösei. III. átdol-gozott és bővített kiadás. Ára 10 korona.

Az összeg előleges bekül-dése esetén bármelyik mun-ka bérmentve szállítatik.

Lószőrmatracz

3 részű 15 klg. súlyban csinvahtól 14 forintért kapható, míg a készlet tart. Budapest, IV. ker-terez-körút 36. sz. s kárpitosnál.

Zálogszőrmatracz,

tört arany és ezüstöt leg-magasabb árban vesz **SCHILLER IZSÓ,** IV., Királyi Pál-utca 12 szám alatt.

Bőrbántalmakat, vérbajokat, ideg-betegségeket és gyengeségi állapo-tokat alaposan gyógyít

Dr. FABINYI

v. kórházi orvos, specialista
oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménytel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában. Biztos siker folytán hono-rarium utólag is fizethető. Levelekre díj-talanul válasz; kívánatra gyógyszerék. Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12., I. em. Bejárát a lépcsőnél. Külön várótermek. Rendel: d. e. 9-3-ig, este 6-8-ig.

Kávé!

Ajánlom kitünő minőségű kávéimat a következő igen olcsó árban:

- Nyers kávé.
- 1 kiló Verseny-kávé (igen szép zöld) 1rt 1.30
- 1 kiló Gyöngy-kávé 1rt 1.50
- 1 kiló Mocca (afrikai) 1rt 1.40
- 1 kiló Mocca (finom) 1rt 1.60
- 1 kiló Jáva 1rt 1.40
- 1 kiló Jáva (igen finom) 1rt 1.40
- 1 kiló Kuba-kávé 1rt 1.60
- 1 kiló Cuba Portorico 1rt 1.70
- 1 kiló Vegyes Pörkölt kávé igen szép és jó 1rt 1.40

4/5 kiló postaszák megrendelésnél vidékre is teljesen bérmentve minden más költség nélkül szállítok. Kávéim tiszta és jó minőségéért 10 év óta fennálló jó hírnevem kezkesedik.

Balogh László BUDAPEST, Fő-üzlet: Rottenbiller-utca 12. Flák-üzlet: Andrassy-ut 86.